

(YARATICILIK)

BSS 1988/3 / (Krasin Goll'ov

Barın yapmamakla kork-
menal.

Karşıtların mücadelesi ... Süreklilik içinde
kurulma ... Karşıtların biyoloji.

Savaş - ateşkes - barış.

Mücadele - uzlaşma - mücadele - uzlaşma,
sürekli uzlaşmacılığ.

- Politika, mülkolanın işidir.

→ Pankovskiy çizler, tutarlı genel
lemeler değil hep bir bölge
çizler. Ama temel bir şeyden
başlar.

- Teori, gri. Hayat yeşil. (Nars).

- Teorinin önemi. (Lenin, Ne yapmalı?)

[Lenin - Konum alar. Değişiklik. Buralatoki
(BSS, 1987) / Antantsumov, (BSS, 1988/5)

Moscow News / Kudavili, 1988/23.

Teorilerin ve siyasetçi.

↓
Lenin tek barın teor yaptı. Ama hepini memnun
riyet verici olduğu söyleniyor. Örneğin, meta ek-
onomisinin sosyalizme bağlanmadığı, girişimden
daha sonra verildiği, ama bu arada çok şey
karnavalı oldu.

Solun dışlanmasından politika yaza-
nın önemini gösterir. (Nyetki, içinde
çok olmanın değil, politika
arında çok olmanın sonucu).

Pierre, insan zekasının en etkili kısmında
zekalıya düştü ve bu olarak: Bu zekalıktan
ötürü hiçbir gerek, bu insana aynı şekilde
görünmüyordu (Javer ve Baudet, II, 258).

Biz, birbirimizin yaradılışlarına
ayrılma bulak verecek miyiz?
Yoksa ille ^{konuşmuyoruz} yaradılışın reddi
detrineye bürten onaylı mıyız?

Alternatif fikir, alternatif
ahlak değil. Fikir bir ahlak ve
fikir.

Formal ahlaklıların gelizlenmesi.
Yahin ^{postulatları} gereğince bir inan, bürten fikir.
Bu postulatlar, zaman zaman sosyal çare-
göyle gidiyor.

Hayat ve ahlak ahlakı ahlakı
Rinde olmaları. Reformun ahlakı.
Özür, söz, erlen ve oradan bir
gidin. Leonid Tonin, 87/30

"Gözde iki şey zihni 'daha büyük bir
hayranlıkla deldim... : üstündeki yıldızlı
gökten ve rinde ahlak ayasası' / Kavat.

Madd: iretkintikaler^{ne} aygum dorek
sosyal stihoten iretkenler, aygum za-
nander doreneeler, kategoriler, yam
aygum sosyal stihoten ideal soyma
spadelerini de iretkirler. Bersehter,
kategoriler, idade ettkilen stihoten
daha bader deytllender. Kategor-
ler de tamsirel ve seyma ir-
lender. (Maxim Amsterov's
mektubu, 28.12.1946, Cilt 38,
S. 602, (ay.))

Bu Tarihçe y. iretkirle stihoten.
Banyu, Simkany, Mcheylany
vb. vb.
Komite y. km. hangum gelysa,
km hangum stihoten bader, belanyu
stihoten yam doretkirle, yedreki
yede kare stihoten. Bely d-
yemanyu kare stihoten.
Hoy ymre stihoten m. m.
Sananyu y. m. Varte de doretkirle!
Bu ymre y. m. y. m. stihoten
ade doretkirle neme doretkirle de soyma
maye doretkirle yam.

Amfiro kütüğü -
(1900)

"Bu sayfa ^{ihce} ~~ihce~~
ayrılmaz."

^{ayrılmaz çıkıyor ki?}
"Coram Tek tarım
yavından kuyulubamış
70 tane kase ile
(Kase'ın domatesi 25 yıl sonra)
ile

M. L. yenece el kitapları bu (Cemleyle
barlar. Bu dogmatizm erte.

Koca koca sarı-bazı, yarımsı adamlar
böyle ~~barlar~~ barlar dursun bile kuzun
de barlar kışkırtan yarılların
Bu rahatlık çok yarımsı yarılların
barında. "Görsel yarımsı" derler
bize.

Kuşaktan korkan amama
girmesin.

Teemin püfledi boyutların.

Tarbiye ile kevin sevin

^{tarbiye} Arkadaşım. Barın boyut dursun
ama, burada da boyut dursun!

monen bi onlam var m?

fingel kammerputz

Topunus bütün bütün soruların
bir sıfatı mı, hem kapsamlı yanıt
verebilir miyiz ki, bir çözümün
hele birisi var mı?

Topunuy herden, bütün sorunların
bir seferliğine, tam kapsamlı yandan
veremeyiz ki, bir çözümünü verebi-
lim.

SOLDA ZİHNİ ORTAKLI DİZELTMEK
SAĞLIKLI BİR DİYALOG, TARTIŞMA
KÜLTÜRÜ.

Gençlik
Kurultay önerisini Valilik reddetti.
Oysa hükümet böyle bir kurultaya önayak
olmalı.

- Rekabetin nerede anlamı, nerede anlamı,
top, güç, yitirici olduğunu kestirebilmek.
- Bilinmeyi ararkenki helecan (yürek çarpın-
tır), bularkenki heyecean, coşku; buldu-
ktan sonraki iç dengesizliği, sarsma meydana
okuyan bir işin ~~başlangıcı~~ üstünden
geldiğin zaman işi tatuma duygun.

ANA SORUNLARDAN KAÇIŞ VAR,
NEDENİ, DÜNYAYI ~~İZLEME~~ İZLEMEME,
TÜRKİYE'DE TEMEL POLİTİK
SORUNLARDAN UZAK OLMA.
DERNEKÇİLİK, ^{DERNEKÇİLİK} TOPLUMSAL ÖRGÜT
YAKLAŞIM, — ÖNCÜ DEĞİL,
DAR İSGİTÇİLİK ~~YAKLAŞIM~~ GERİDE
KALIP

1 delege - Türkiye
1 delege - Fed. Almanya
ve Bindal

Trans: Tözük, programdaki anlayış
uygun.

Perişane (İkinci Döğre)
H. Tanyun (Böğürgeçir)
Mayıs 88

- Biz kimiz ve neyiz? Kimlik - Yeni Kimlik Sorunu

Marx, Engels, Lenin'in düşünceleri...

Çalışan insanlara demokratik eşitliği sağlıyoruz.

Bunun dışında anıms. T'de bunun peşindeyiz.
Bütün aileler, uyanık, emeller bizim işi.

KP nelesi savunuyor, kimlerden oluşur? Biz ne için varız ve kimleriz?

Sosyalizm - Totaliterlik - Diktatörlük

• Uzlaşmacılık?

"Gerçeğin Tekeli"

"İktidar tekeli"

"Geçici parlamento oyunu"

"Pürüzsüz eşitlik"

"Höşgari belki, saygı asla!"

• Kültürel canlanış (rönesans)
Gerard Winstanley

Gabriel Bonnot de Mably (1709-1785)

Fransız Aydınlanma felsefesi ve ütopya
eskişehirli komünizmi kimselerinden
doğal hukuk temelleri.

Jean Jacques Rousseau (1712-1788)

— Hedefin "sitiklermesi" — Niyandan "istek"
stabil bir hedef. / Birisi sos. istikrarı deneyimi var/
Hızla değişiyor. // "Strateji" eğer askeri
birim ve güçlerse, neye
kullanılacak?

— Mark - Marxist

Lenin - Leninist // "değilim" — "Yüce tepeler"

— Zamanında her şeyi göndürüyor, analizi ediyor,
değeri değişiyor. Böyle geç oluyor. Yeni yöre
onların zamanına bakabilmeyi. Ek. enter
e, hayır. (Kant, Camus) // Mach
günün bütün
adamlarıdır.

— Klasik - Pmodhen

(Phosiler
insanlar)
(Aytmator)

ile göre değen.
Özellikle de değen
güçtür var.

— Kazla "asiri" genliğe olmak?

Birisi bu "asiri" ile sağmalığa geçiyor
ama gerçek anlamda "asiri" yok
olar um

— "Historisizm"

Mark, Engels, Lenin'in
doğruca yöntemlerini
incelemeliyiz.

— Zamanı içinde,
büyük zaman, itiz
kileri içinde
değiyor!

Kültür, sağlıktır...

Kültürün tedavisi edici güçtür. / Zihin

Sözleşme

Charles Dickens'ın "Büyük Umut-
ları"nda temirei ustası Joe Gargary-

ların biraz ohudu mu, baş ağrısı.

Tolstoy'un "Savaş ve Barış"ta
da Prens Andrey, köyde ~~yaşadığı~~
Peterburg'da saraya giren olan-
lardan daha çok sığınarak
ilgi ve ilgi sebebdir.

Sokrat bütün derdlerimizin chalet-
ten ^{veya kaynaktan} ~~götürdük~~ / söyler.

Genel kültür olmadan ve demok-
rasi ve de demokratiğin kültürü
den.

Tolstoy'un eğitim ve yeti-
me tarzını araştır!

Tolstoy, "ruhuna duyulduğu"ni
meclisten birinin iz duyusunu
özünü ^{özünü} ~~ahleki~~ yeteneklerini
görelarını dile getirdi.

Halkta kendine güven duygusunun
uyandırılması.

Parti içerisinde kendine güven duygusunun
uyandırılması. // Ama bir süre sonra
kendine güvenebilmek için, görenecek
sorgulam bir temel olmasa gerekir.
Buradan itibaren bütün verimlilik ve
zamanı çok iyi kullanarak insanın
kendini yetkinleştirmesi, bilgisi,
kültürünü geliştirilmesi için büyük
çaba gösterilmelidir.

Kitle : (Nisan '88)

Sosyalist pluralizm demeyiz.

(282 - 111) 40'11" secildi.

{ Dönüşümlü alkışlarla karışıyorlar
perestrojka'ya alkışlarla karışıyorlar.

Partiye Yardımcı Olarak İsteyenler // Tallian.

Kongrelerden, konferanslardan önce platformların
halk arasında tartışılması gerekir. Dönüşümlü
kerman mekanizmasının görevi. Neden
Subt Plenum, Devlet sisteminin değiştirilmesi konusunda
halk içinde tartışmaya açmadı? Bununla sorulan
bundan. "Kesinlikle", "tamamen" bunlar... "Belirli
maddeler, vb." // Biliriz, neden akademi
dışından değil de, parti bürokrasisinde söyleniyor.
Gerçek bilgin adamın dokümantasyonunun görevi
söylenmelidir.

7
İnsanın son, aşk, kesin özleşi —
gelmek isteyen kollar, bir tek gerek-
sinin ötesinde yaratma özlemiyle
yanan kollar — insan bundan ızte.
Bir duvar yapmak, bir ev, bir ba-
raç yapmak ; ev, baraç. Ben in-
san'dan bir şeyler almak ;
kaldırma özlemini yaparken sert
kollar etmek, düşünmek de
tekemiz izzet, bir-iler çarmak ?
İnsan yaptığı için ötesine geçer,
bozanlarının ötesine atlar...

B İnsan, özleminde daha ister-
dür.

" Ben İnsan'ın bir insanı yapma
acı çekip ölmek istemeyeceği zaman-
lardan korkuyorum, çünkü bu tek nitelik,
Ben İnsan'ın, insan yapan temel nite-
liktir ; ve işte bu tek nitelik,
evrende bir şey daha bulunmayan
insanın tek kolu vardır. (242-43, Geyik
Öyküleri.)

Emir Dinkeme! İtaat, işi-
evidür. Mücadelemin son bulmuş -
diz etben, Başkaldırım sla-
mıyız dem. ^{Bir mücadelemin son bulmuşdur, am} Bir kez başkal-
dıraca göreceksin ki, zıfırın
yanıya karandın, zıfırın
yanıya karandın demektir.
Bir yanıya de, zıfırın yok,
Baran zıfırın et daha zıfırın yanıya
yi karandın. İster zıfır ister
yanıya, ne olur olun, mücadelemin
kendisi dir. Mücadelemin kendisi,
Bir insan on, insan benliğinin gerçekliği,
mesidir.

Concordat: (Mülkiye, 17.5.88) Liyaset pa-
tisi diye, altın yükselme onlaya,
üstün culturasına yol acıyor. Liyaset, kültür,
adil insanlar gerektiriyor.

Mülkiye, Gehler / Kuzi Nazım - Kınat
Bayrak / Torant Tayıp.
(Conc. ten Kınat, 18.5.88)

?BLMHNPRDOTUSAD(NCPNHRN TUKDNOHIOADCTUKDRONHRMSB KTRDNDRDRONT

Tum tıvakk, sözler, tıvakk genellemeles bir
tıvakk sözler

Kän ypocrit? Käftlörnin kendisi var da
 engel un diimiyor? ya birsey yapmal isin kinder
 ney beklıyor? // Koydu emf savayimmi kestiriy-
mesin bekle sinisi

Demokrasi — Kanan mekangmasam
semel — Dansara — Tarhine költür — Dansara perz

İslam'da "mesveret" / Ama yolum
tepede değil. Herkesin düşüncesini alarak
Balkan nazır - kâlet-i entezâr.

Kamuyu yeklanlar. (Nahiz)

Kamuyay yskannalant. (1911)
Ishzarede sant chlogetti "yuni bitene somlebitir
(Dilpach, Gokhuy, Mayssy). Iine de lukmedin

Elestori gah izanlaridir ama ~~ama~~
~~digine karsi saygısızca gite imzalıdır.~~
 saygıyı yitirmeden. İnsan kendin saygısız
 özgeyri yitirmesin. Şöyleler elestirin,
 elestirisi de bir sırret oldukları
 din de, doğdu sayıldıkları da ~~sayıldıkları~~
 şöhre olumuz. Kibir bir yana bırakıl-
 mahdır.

Genel kültür olmadan, Demokrasi
kültürü olmaz. (Klasikler - Beşerî bilim-
lerin 2. sınıfı).

Kültürel rönesans (Hasan Cemal)

Akdeniz Özgürleşmesi

Temel - Çizgi ve lâik eğitim

İhtiyaçlarımızdan ^{destek} adanmış mı yapar
sınız? Ya da barınmaktan bir şeyler
öğrenmeye ihtiyacı mı varınız!
Dünya geleceği ^{günümüz} feshat devletlere
görecek -- ?

Bizanslı çok iyi bileceğiz. bütün yığın -
lıya çok iyi konuşacağız. Burada
firmamıza satılan bu kipi kuracağız
ve firmamıza çok gönlüğe ve
somutluğu içinde nasıl kavraya-
cağız, nasıl bir yön seçeceğiz
sonruları bağlamlaştırmak içinde
zaman - zaman sürekliliği içinde

nasıl ~~gizli~~ ^{gizli} işlerimizi birlikte
gömlüceceğiz?

Lojistikte birbirimizi desteklemeyen
yollar yok. Her görüşe yer olmalı.
İlk birikim, sonra da görüş
Çocuklar da

Okur! Bu yazının tümünde aynı düşünceyle
olara karşılık değdim. Hatta ağı bilmeyen
le de. Yazıda bir kaç düşünce sergiledim.
se, iddianın yazısını sorgulayacağım.

Tepede adam - Tadıcağı, önce yok.
Yazgıların. Tepede yazıtların ve
sürüşen ert, zihni sorgu bu hesap
mekanının dindiriyor. Tırsında insan
olan her şeyi öldürüyor. Yalnızca
düşünce. Demek ki düşünceyi yok etmek
l-dinin yamlayıcıları yok arıyor.

Yanıtlarla değil, sorularla yaşamay
şiren miyiz. İnsan düşünceye yeteneğini
"kuran" yanıtları şirenine göndermeden
vazgeçmiyoruz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARASTIRMA VAKFI

Karizdelinin dımezi sızlana gışt, sızlana
masmusa kızıy, burlatın sen de dımosan da,
kızılbaşın zıfınca tıdın bırıntı jehiz. (186)

Lafından şü dıdın jor olan
yentiyi kızıneblıntı. / Brest Barı.

Jılın jılı kışk kılınssa, mısın, kış
söz dınlamaş olınssa, yızılın dıdın
bırıldırın solunlan bırıntı.

Bırıldırınak ... Bırıntı dınlamaş...

Arabesk birinci meşide giderken,
edebiyat ^{en artıya} yık kılınssa,
oraya atılınssa, ^{ıngilizce} ^{Türkçenin} çekeceği var
demektir

Halkın, adaletsizce kışk kılın-
dın dıngın. Bir cıngın dıdın
cızılın dıdın en dıdın sızıl, en dıce
alılınan sızıl, kılınlıntı. Cıngın
yızılın kılınlıntı kılınlıntı bırıntı
olabılır. Ne var ki, cıngın dıdın, cıngın
dıngın dıdın kılınlıntı, bu dıdın
sızıl cıngın kılınlıntı en dıdın kılın-
lıntı bırıntı dıdın (3.97, Bozlu
Umutlu).

Bırıntı bir ıngilizce ıngilizce ıngilizce
sızıl dıdın kılınlıntı ıngilizce ıngilizce ıngilizce

ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ

Samatras jänne - Tolstoy }
 Jyväskylä " - Lemm }
 Jänne - Tolstoy }

- Yazama Sevine:

(Sagitt. & *drummenum* *serum* *cloroph*
 tam *g. karatum* (M.C. Anding, 11.3.88)
 K. L. H. / K. L. H.

Dijumpai karpas putih, algal lainnya dijumpai
dikini, algal padang rumput, algal, alga
apikuler. / Benak kaktus

Demokrasi Keltim

~~x~~ Inanduma, Ina

İnsanda kendine Given Duygusu Yarattırak
Gözetilerek (M. Soysoylu)

— Löjaset ve Ahlak

— Halk ve Devlet

{ Ethel Musanlan
 Ligabato 4

Medeni
 Cemete
 Sating
 Musanlan

- Ideal ile Gerçek

— Halben Butterkorn Halbi (Halben gesch-

leri öğrenme hakkı) Azınlık (Kamun Yönetiminde
Teplim Yaşamında)

- Bilimsel Bilgiye ulaşma demokratik denetim.

Beğün, kayıtsız
değil. Duyarlı,
canlı

- "Hass kultin" değil - Kiltürün
ca. 1000 kiltürelere ulaştırmış.
"Sydenhamcılık"

Hydromyces
— Kendi basınıkların varlığı, seğir
yaygınlığı.

Teori gridir dostum. Ta ki biri açıp okuyuncaya kadar onu.
O biri, eğer doğru bir okuyucuysa, yazar da doğru bir yazarsa,
bir de bakmışsın ki, o gri, ölü, cansız gibi gözüken şey,
civıl civıl gözlerini yeniden açivermiş hayata. Ahtın ağacı
oluvermiş yemyeşil hayatın.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Tek tek anlamam
Tayfunat oğlunun görülmüş.

İdris'e yanlaya, biter bir durum

Dembras

Karımın datini dinleyebiliyor muyuz?

Dembras: Tek kulak - ya zaten on sebzeyiz.

- Dembras: yavaş ~~taraf~~ ^{taraf} ~~taraf~~ ^{taraf}
Dembrasın güçlüğü aldığı sebzeyi
mıyız?

(129)
Her gün yeni bir karar, her gün
yeni bir durum alını, her gün bir
sevin yapma fırsatı.

- Zaman ve ayrık Ayşe Bae.

Rahat Mehmet Efendi.

- Kalyoncu

Geçti - İsmail Efendi Meh. Ağa.

- Para barmaya kim karar veriyor?

- Dembrasın aldığı sebzeyi

- Yavaş - yavaş belirler durum
- Gözet ve karşı çıkış örnek
- Her gün bir karar - Öğün barın.

Yavaş
her gün
25 Aralık
ciddetli
bir hafta

(Erlan Parker
Candem Oğru
ayrıkta Oğru)

Çayırda geçtikten sonra

Umut, başka güvenmiye...

Ya insanlar kendilerini yeterince
güvenilirdi? Olasla, "yeni-
lerin yapabileceklerini" farkını
daha çok vancedi.
Hedersiz cesaret // Kendine güven duygusu
muhalefelerinden

herbaki t kayışlarından ayrsın
muhalefeler : dır. Herkes Devlet
nisi konusunda ırtır değıl.
Hayat, aynılığa yorluyur.
Onol forması.

Canıyadık

Orzındaki, yamıydebi. msaab
saygı, ırmayak, kendine
dalla güvenmek.

Zihniyet, ağıd olma,
Zihniyet, Bende bir soyunur.

Var mixing, do Kar?

Zirkulation zirkulieren

Turtarablaea mörz? ^{Kapelsung der}
Turtarablaea mörz? ^{Faltenen' Lwen.}
ten kaldunne beegen jistie'scel
Hochtopheles^m mörz?

Parasit. Mephrotrophes

ded. 5. 20. 1911.

led. J. Joh:
Gruß, treuer Freund, ist all. Theorie
Und grün des Lebens goldner Baum.
Grüß

85-66/

İki kelime ^{bir} ~~tanım~~ ^{harok} ~~afrema~~
kavga ederseniz ^{gibi} ~~mi~~?

Oyuncak dükkanında bir genç
İb. yolum yazmamı istedi
çıkarttınız.

Kollektif bellet - Enetizibini
sarkom und metast.

70 gazetecinin Nusret ^{Demirel'a} ~~başına~~ / protesto
dilekçesi. (1 Temmuz '88, Cuma)
Komutan:

"Baskı, şiddet çözüm getiriyor."
(İkbin'e Doğan)

ND - 4.7.88 / Razyne - kutlu - Sarıyer.

Gen. Osman Çetin (Yahya İzzet emri
veren general)

Karg. Atilla Tömen (Kıbrıs yakına emri
veren general)
(İkbin'e Doğan, Hayran em - Temmuz
baş.)

Mehmet Eyman
ve Hıram Abas'ın Sebati'e

demecileri — Eyman: "İrfan
Taztemur ve onun bağlı bulunduğu
Doğan Perinçek'in MIT ajanı olup
olmadıklarını bilmiyorum."

Nihat Karaman Hollanda'da
öldürüldü. 1946 defnedi. (30.6.88).

Prak KP 'in bəhləması: 'Prak Kl 'in
etkin olduğu yerlərdə PKK 'nın etkin
olmasına işi vətənpərvərlik.
(Təbii'ə Nazır).

"İslam Östəri" vətənpərvərlik.

- Perestroika 'nın gətirdiyi dəyişikliklərin
güvənçləri nəticəsində cəmiyyətimizdə
ənənəyə qayıdın.

Bütün cəmiyyət, bütün, cəmiyyət və
cəmiyyətimiz gələcəti.

İnsan, bütün gələcətimiz və cəmiyyət.
İnsan, insan dəyərləri.

Bütün gələcətimiz (Prognose)

Sosyalizmin yeni, insan dəyərləri.
(Antitez)

Azərbaycan - Konfransın kəməri.

Perestroika 'nın gətirdiyi dəyişikliklər.

(cəmiyyət, cəmiyyətimiz, cəmiyyətimiz) cəmiyyət
cəmiyyətimiz cəmiyyətimiz cəmiyyətimiz.

İnsanların bir kəməri: Kəməri.

"Doğru yol, devrimi taktiklere bir 'coşgunluk'
aracılığıyla varmak değil, bunun tersidir: Dev-
rimi taktikler aracılığıyla 'coşgunluğa' varmak."
(Rosa Luxemburg, Gesammelte Werke, C. 4,
Berlin 1974, s. 341)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Antonio Carlo: Sovyetler Birliği'nin Sosyo-Ekonomik Karakteri,
Çev. Emre Adıgüzel, Kaynak Yayınları

Jiri Pelikan: Doğu Avrupa'da Sosyalist Muhalefet, Halim Spatar

J.Kuron-K.Modzelewski: Tekelci Bürokratik Sosyalizm, Çev. Doğu
Perinçek, Kaynak Yayınları

Mihail Gorbaçov: Seçme Konuşma ve Makaleler, Çev. Mahmut Coşkun,
Amaç Yayıncılık

Mesut Yılmaz: Sendikal Hakların Uluslararası Kuralları ve Türkiye,
DODAİE Yayını, Ankara 1987, 487 s.

Halit Çelenk: 12 Eylül ve Hukuk, Onur Yay.

M.Ali Aybar: TİP Tarihi, 1.Cilt, BDS Yay

Filippo Gramatica: Toplumsal Savunma İlkeleri, Hatiboğlu Yay.

Mihail Gorbaçov: Glasnost: Asıl Neyi İstiyorum?

Erbil Tuşalp: Eylül İmparatorluğu, Bilgi Yayınevi.

Celal Başlangıç: Kanlı Bilmece - Güneydoğu

Milan Kundera: Gülünesi Aşklar

Milan Kundera: Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği

Alev Er: Bir Uzun Yürüyüşü 68, Afa Yayn.

Coşkun Kırca: Demokrasinin, her bunalımın çözümünü kendi içinde taşıdığını söylemek gerçekçi değildir. Demokrasinin, her bunalımın çözümünü kendi içinde taşıyabilecek ~~şekilde~~ biçimde düzenlenebileceğini söylemek gerçekçidir. / Hürriyet, 6.5.88, Av /

Uyumlu bir kişiliğin eğitimi / Bu da, çocukluktan başlıyor.

Özgürlükle sorumluluk hep eşgidiyor. / Yeni sorunlar, eski yöntemlerle çözülemez / Her alanda yeniyi anamak öyleyse,... Yeni biçimler, yeni yaklaşımlar, ~~yine~~ yeni yöntemler / Eski dönemin örneklerini kopye ederek değil, yeni somut-tarihsel koşullarda meydan okuyanı aramak / Geçmişe dönmek değil, yaratıcılıkla, standart olmayanı, yeniyi aramak. Ters, dogmatizm, talmudizm olurdu /

STENDHAL / PARMA MANASTIRI / Samih Tiryekioglu, Can Yay. 1984

15 Mayıs 1796'da General Bonaparte, Ludi Köprüsü'nü aşan o genç ordunun başında, Milano'ya girdi, Sezar'la İskender'e buçe yıl sonra bir ardıl çıktığını dünyaya gösterdi. / İtalye'nin birkaç ay boyunca gördüğü yiğitlik ve akıl mucizeleri, uyusuk bir ulusu uyandırdı. / 15 Mayıs 1796 günü bütün bir ulus, o güne ~~kkkxx~~ dek saygı gösterdiği bütün nesnelerin çok gülünç, kimi zaman da tiksindirici olduğunu anladı. Son Avusturya alayının gidişiyle birlikte, eski düşünceler de yere serildi (s.15) // Arşidük, buğday alışverişi gibi kazançlı bir yapmayı akıl etmişti. Bu yüzden de, saygıdeğer Arşidük amberlerini doldurana dek, köylülerin tahıllarını satmaları yasaktı. (s.16) // Fransızların kente girişinden üç gün sonra bir ressam, şişko Arşidük'ün resmini çizdi. Bir Fransız askeri adamın karnına süngüsünü saplıyor, kan yerine de adamın göbeğinden inanılmayacak kadar buğday fışkırıyordu. / Aynı gün, Fransız ordusunun gereksinimleri için konan altı milyonluk bir savaş bildirisi de duvarlara esildi: Fransız ordusu altı savaş kazanmış, yirmi il almıştı ama, kundurasa, pentolonu, ceketi, şapkası yoktu (s.17) / Fransızların Milano'ya girdikleri 15 Mayıs 1796 ile Cassano Savaşı'ndan sonra oradan kovuldukları Nisan 1799 arasında, delice neşe, eğlence, zevk, kederli ya da yalnızca skilli uslu duyguların unutulmuşu o dereceye vardı ki, bu süre içinde yaşlı milyoner tüccarların, yaşlı tefecilerin, yaşlı noterlerin surat asmayı, para kazanmayı unuttukları görüldü (s.21) / Kont Pietranere, yeni düşüncelerin de ateşli bir taraftarı (s.22) / Kontes: "Yoksa mutluluk, yaşlılığın başladığı yere mi gizlenmiş?" (s.41) / Savaş denen nesne, Napoléon'un bildirilerine bakarak hayal ettiği gibi, şene, şerefe âşık insanların, soylu, ortak davranışı değildi demek. (s.71) / Fabricio: "Gururlarını incitti mi, bu Fransızlara gerçeği söylemeye geliyor." / Elbette Fransız, İtalyen'den daha mutludur: hayatın olayları üzerinde durmadan geçip gider, kin gütmaz. (s.78) / Fabricio onbaşıya baktı, sarsılmaz bir ağırbaşlılık, gerçek bir menevî üstünlük hayası gördü onda (s.79) / "Mallarımı yağma edenler, beni dövenler, ocağıma incir ağacı dikenler de Fransız, üstelik!" (Kadın) s.80 // Fabricio, içinden, "Üçümüzün de pekâlâ bildiğimiz bu şeyi ne diye sürekli yinelâyip duruyorlar?" diyordu. Fransa'da halktan kimselerin, düşünceleri böyle arayıp bulduğunu bilmiyordu deha (83) / Hoppe haline, gösterişli tavırlarına rağmen, şu bakanda Fransızvari bir ruh yokmuş: Yastığında bir diken bulunduğu zaman, titreyen, ellerini, kollarını üzerine bestire bestire o dikenin eşındırmak zorunda kalıyormuş. (124) / Hiçbir zaman sıkıntılı davranmayan, o anın izle-

niminekendini bütün senliğiyle veren, yeni bir şeye kapılıp gitmek-
ten başka bir şey istemeyen bu her zaman içten ruhlu insan başka
nerede bulunur? (126) / Sınıf farkını belirtmek için de, bu yüce ki-
şiler düşses olmayan hanımlara, "Buyrun, oturun" demeden önce biraz
vakit geçmesine özen gösterirler (138) / "Şu Parma'ya vebe hastalığı
mussilet olsa da, bizi bu zorbalardan kurtarsa..." diye Tenrı'ya
dualar ediyorlarmış. / Çok çalışkan budalenin biridir, günde seksen
tane mektup yazmaktan zevk duyar Kont Zurla-Canterini (140) / Ger-
çekten, IV. Ernesto, "Asıl konu, zihinlere korku salmaktır," derdi
hep (145) / Düşes: "Ama dine inansen bile Voltaire'den, Diderot'dan,
Raynal'den, iki meclisli parlamento kurulmasını öne süren bütün o
beyinsiz Fransızlardan tiksintiyle söz etmek beyalığına düşme. Bu ed-
leri de sık sık söyleme." (152) // "Conti tutuklulara yumuşak davre-
nirsa, siyasal düşünceleri yüzünden generallik ödevlerini unutan bir
cumhuriyetçi sayılarak gözden düşecektir. Amansız, sert davranırsa
-ki öyle yapacak gibime geliyor- o zaman da kendi partisinin başı
olamaz artık, yakınlarından biri kalede tutuklu olan bütün aileleri
kendine düşman eder (153-154) / Aslında yüz tane korkunç saçmalığı
bir tane adamı esmeye yet tutarım. Resmi gazetenin bir sayısındaki
saçmalığı iki yıl sonra kim hatırlar? Oyssa asılan bir adamın oğulla-
rıyla ailesi ömrüm boyunca sürecektir bir hoş besleyeceklerdir bense.
(154-155) / Kont: "Yarı aptal ama, her zaman dikkatli, her zaman
tedbirli bir insan, çoğu zaman kafası işlek kimseleri alt etmenin
zevkini tadar.. Aşağılık Sanço Panse'ler, her dönemde, eninde so-
nunda, yüce Don Kişot'lara üstün geleceklerdir (213-214) / Vicden,
nefis yoklaması, kefareti (244) / Zorba hükümdarların saraylarında
ilk becerikli entrikacı, gerçeği dilediği gibi kullanır. Nitekim bñ,
Paris'te de moda için böyledir (249) / Merkez: "Benim çok iyi bir
alışkanlığım vardır. Hiçbir yazılı kâğıdı yırtıp atmam; bunun da çok
yararını gördüm" (303) / Acıma duygusu - iç sızısı da diyebiliriz
(312) / Gönül alıcı bir söz söylemek ne kadar kolaydı! (313) / Şunu
hiç saklamayacağız ki, grek güzelliğinin ölçülerine göre, bu yüzde
pek sert çizgilerin bulunduğu gibi bir kusur ileri sürülebilirdi:
(314) // Düşes ne kadar şen şakrakse, zekâyla, muziplikle nasıl co-
şup taşıyor, sözün gelişi, konuşmanın akışıyla ruhunun gözleri önüne
serilen bütün konulara nasıl dört elle sarılıyorsa, Clelia da o ka-
dar durgun görünüyor, heyecanlanmakta o kadar yavaş davranıyordu: Ye
çevresindekileri küçümseyişinden, ya da gerçekleşmemiş bir hayalin
kendisinde uyandırdığı özlemden böyle yapmaktaydı (315) / Başpisko-
pos: "Çoğu zaman birbirine karşıt durumların olağan sonucu olan si-
yasal hoşlanmazlık halini kişisel hınca dönüştürmek büyük tedbirsiz-
lik olur.. Bir insanın sahip olduğu mevki elde tutması elbette ge-

reklidir; ama hiç unutulmayacak birtakım şeylere ellet olarak sonradan kendi üzerine hınçlar çekmek boşuna bir tedbirsizlik olur." (s.324) / Rassi: "Sözlerin sıralanışında çoğu zaman öyle bir özellik vardır ki, onları başka türlü aktarmak hiçbir şey anlatamaz." (347) / Kont, .. istifasını vermeye de her zamanından çok kararlıydı. İktidara Rassi ile General Conti gibi adamların geçmesiyle kendi saygınlığının yenilenmesi gerektiğini düşünüyordu (349) / Kontes Kont'a: "Davranışlarımla sizin sağduyunuzla yönetildiğinin söylenmesini istemem artık (349) / Rhip Blanes'in bir sözünü de hatırlamadan da edemiyordu: "Seven erkek yavuklusuna ulaşmayı, kocanın karısını elde etmeyi düşündüğünden deha sık düşünür. Hapisteki insan da kaçmayı gardiyanın kapıyı kapamayı düşündüğünden deha sık düşünür. Onun için, engeller ne olursa olsun sevdalının da, tutuklunun da başarı kazanmaları gerekir." (385) / Fabricio, sekiz zavallı askerin ölümüne yol açtı diye, gerçek liberallerce bile ayıplandı. Küçük despotluklar, kamuoyunun değerini işte böyle hiçe indirirler (469) / Bir edebiyat yapıtına siyaset sokmak, bir konserin ortasında tabanca çekmek gibi kaba bir şeydir ama, insan gene de dikkatten uzak tutamaz bunu. Çok çirkin şeylerden söz edeceğiz... 480/ Böyle ahlaki düşünceler beslemeye hiç yanaşmadı. İtalya'da bu tür düşünceler tutku anlarında çok yavan görünürler; nitekim, Paris'te de, benzeri bir durumda, bir tekerleme aynı etkiyi yapar (523) / To the happy few (Mutlu azınlığa) (s.591)

DÜNYA PROBLEMLERİ KARŞISINDA FELSEFE, Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, Ankara 1988, 127 s.

Jonathan Porritt: Yeşil Politika, Ayrıntı Yay., İst. 1988, 223 s.
Prof.Dr Fikret Baykut, Prof.Dr. Adnan Aydın, Prof. Dr. Sacide Baykut: Çevre Sorunları ve Korunma, İst.Ün. Yay. İst. 1987, 419 s.
Prof.Dr. Mesut Gülmez: Sendikal Hakların Uluslararası Kuralları ve Türkiye, Türkiye ve OD Amme İd.Ens. Yay., 1988, 487 s.

Semih Germalmez: 1959'da Bursa'da doğdu. 1984'te İst. Hukuk Fak.ni bitirdi. Kamu hukuku ve insan hakları konularında araştırmalar yaptı. Mülkiyeliler Birliği dergisinde yazıları çıktı. // İşkencenin önlenmesi konusunda BM sözleşmesi yürürlüğe girdi. Ancak Türkiye, sözleşmeyi onayladığı halde, sözleşme metni RG'te yayınlanmadı. Yani bir hâkim çok istese bile sözleşmeyi nasıl uygulayacak? Metni nereden temin edecek? BM'e mi yazacak? Metni bulsa bile resmi Türkçesi olmayan bu metin nasıl yorumlanacak ve bu yorum nasıl geçerli sayılacak? // 'İşkencenin ya da Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza ve Muamelelerin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi' yürürlüğe girmiş değil. // T'nin 1954 yılında kabul ettiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin üçüncü maddesinden yararlanılabilir. 3.md. "Hiç kimse işkence ya da insanlık dışı, yahut aşağılayıcı muamele ya da cezaya maruz bırakılamaz." // T, hâlâ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yargı yetkisini kabul etmiyor, ama Av.İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuruyu kabul etti. AİHS'ndeki tek maddeyi, bu hükmü anlamlı kılan AİHK ve AİHM'nin bu alanda ürettiği içtihat (jurisprudence), yani kararlar birikimi pratiğinin bulunmasıdır. // İç hukuk düzenlemesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi standartlarına uyumlu hale getirilmesi (Cumh. 1 Ağustos 1988)

Ahmet Hamdi Bey, Şinasi için 'fikir kımıldatıcısı' derdi. // Geçmişte birbirine koşut üç çizgide gelişmiş düzyazı // Transkripsiyon (çevriyazı) // Şinasi, dönemindeki resmi dile oranla bir sadelik getirmiştir / Ama Şinasi'den çok önce, Peçevi, Fındıklılı Silahtar Mehmet Ağa gibi tamlamasız, secisiz, açık bir Türkçeyle yazanlar var. (Fahri İz, Cumh. 1 Ağ.88)

En iyi bilim, başka hiçbir şeyin ötesine geçmeyi amaçlamayan merakın ta kendisidir. /// Bazı tartışmalar konular çözülmeden kaldı, belki de uzun süre böyle kalacak, kaldığı için de tartışma zamanı canlanacak. sürecek.

Görüş ve kanaatlerin serbestçe karşılaştırılabilmesi için elverişli bir ortam yaratılmalı / Parti, kendi faaliyet ve işlerini demokratikleştirerek inandırıcı bir örnek ~~vere~~ ortaya koyabilirse / Seçilmiş hükümet organlarının yönetiminde işgörecekt bütünsel bir kamu ve devlet denetim sistemi yaratmak / Yergi (hiciv) / Olumsuz olgulara karşı yergi, sonuna kadar kullanılmalıdır /

Sürekliliğin diyalektiği / Verimli düşüncelerin çetin yazgısı
Özgürlüğün ideolojisi ve ahlak kodeksi // Marksizm, sadece tek
tek ülkeler, sınıflar, halklar ya da gruplar açısından değil, tari-
hin ve bütün insanlığın gelişme perspektifleri açısından genel insani
çıkarların kavranmasıdır. (A.N.Yakovlev)

Şair Eşref, Alpay Kabacalı, Özgür Yayın-Dağıtım

Mer yönetici, yığınlarla sıkı ilişki içinde olmak için çaba göstermeli, yeterlilik, çalışkanca bir kendini adamışlık, alçakgönüllülük, erişilebilirlik ve insanlara saygı örneği ortaya koymak için çaba göstermelidir.

Yanlış görüşlerin topluma geniş olarak arzedilirken, doğru görüşlerin yaygın çıkış olanağı bulamaması, gerçeğe karşı ~~haksız~~ baskıdır, gerçeğin bastırılmasıdır. Oysa doğal olarak gerçeğe talep fazla, yanlış olan talebin hiç olmaması, ya da daha az olması, akla yakın değil midir? Gerçek, kavram olarak da, parti olarak da toplumun dışına itilemez.

İnsanı insan yapan, herhangi bir iş değil, amaca yönelik iştir. Kendisi ve başkası için yararlı olan, esinlenmiş, esinlendirici iştir. Çalışma, insanın maddi ve manevi mutluluğunu sağlar. Çalışmak, yüksek düzeyde ahlaktır. / Çocukluktan başlayarak insana çalışma sevgisi, vicdanlı, dürüst ve uygarca bir çalışma aşılamaıı vurgulamak istiyorum. (Gorbaçov'un Polonya'daki konuşmasından, Temmuz 1988)

Cep büyüklüğünde demokrasi bazıları için, açıklık olsun ama eleştiri ölçülü olsun, yenilik olsun ama onlar için her şey aynı şekilde kalsın diyorlar bazıları / (Gorbaçov, Plenum Raporu)

Büyük felsefe, yadsınamayan felsefe değildir. Büyük felsefe, bir yerde, bir yerlerde zaferre ulaşan felsefedir. Büyük felsefe, kusursuz bir felsefe de değildir. Büyük felsefe, korkusu olmayan felsefedir. Büyük felsefe hiçbir şeyin yanına yaklaşmadığı felsefe değil, kendisi bir seylere yaklaşan, ~~çok~~ ^{kavramak} bir felsefedir. Büyük felsefe, kimsenin ^{hiçbir şey} kavrayamadığı bir felsefe değil, tersine kendisi insanların zihinlerini kavrayan bir felsefedir.

"Herhangi bir sözün bir insanın yaşamını açıklayabileceğini sanmıyorum" / ^{Bütün} Gereksindiğimiz eksik olan parçadır anlayışı safçadır. /

^{hatta} Dürüst bir arayış, içten kuşkular ve ^{bazen} hatalar zamanı... Her devrimin niteliği ve bugünün özgül niteliği böyle. Ana ödevimiz, toplumu her yandan gelebilecek aşırılığın tehlikeli patlamalarından (outbursts) zor kazanılmış saydamlık ve açıklıktan bir milim gerilemeden, demokratikleşme hızını ~~güçlendirmek~~ ve bütün bir perestroika'ya gevşetmeden koruyabilmektir. / Sosyal yaşamın aşırı düzenlenmesi de yavaşlatıcı bir etmen. / Büyük sorunların çözümü için davranışların, tutumların genel entelektüelleşmesinde ileri bir adım. Bilgide keskin bir yükseliş ve insan gelişmesinde bilim ve kültürün rolünün yeni bir algılanması olmadan perestroika özlenen sonucu elde edemez. Manevi istemlerden yoksun bir gelişme, sosyalist gelişme sayılamaz. Sosyal gelişmenin yeniden yapılandırılması doğrultusunda, sosyalizmin aydınların daha keskin bir sosyal algılamasınan, sanat ve bilimde atılımlara ve insan maneviyatının daha derin olarak ortaya konmasına neden gereksinimi olduğunu açıklamasıdır bu. / Dünden ve bugünden gurur duymadan perestroika mümkün değildir.. Titiz ve gözle görülebilir bir gurur. / Yakovlev 14.7.88 Pravda/

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ

Roland Barthes: Anlatıların Yapısal Çözümlemesine Giriş, Gerçek
Yayınevi, 1988.

Ömer Demircan: Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil, Remzi Kitabevi

17 yaşındaki gencin idam edildiği, bir devlet başkanının 'Bunları
asmayalım da, besleyelim mi?' dediği bir Türkiye'de. 'Aksi halde
teorik analizler içinde biz de canlı olanı ve duyarlılığımızı yi-
tireceğiz.' (Kutlu) / 'Pratik içinde Marksizm'in ABC'ini yeniden
öğreniyoruz (Yakovlev) /// "İşçi sınıfı tüm toplumun ulusal düzey-
deki sorunlarının çözümünü savunmak zorundadır." (Kutlu) // Tarih-
sel özgörevi bütün insanlığı kurtarmak olan sınıf (Yakovlev)

Hışım devam ediyor, çünkü korku devam ediyor. Ve işte ondandır efen-
dim, bir yandan ölen Genel Başkana resmi tören, bir yandan da ya-
şayan Genel Sekretere idam talebi. (Sargın) / Artık Parti'yi, ne
olduğu bilinmeyecek, kişileri tanınmayacak biçimde bir gizlilik
çemberi içine hapsedebilme ve istediği zaman da, böyle bir parti
ile ilgisi olması inkânsız olay ve kişileri partiye maledebilme,
böylece kamuoyunu da istediği gibi manipüle edebilme olanağı kal-
mamıştır. Partiyi oluşturacak olanlar, en üst yetkilileri ortada-
dır ve artık bir komünist partisini adı komünisttir diye mahkum
edebilmenin olanaksızlığı ortadadır. /

Geniş düşünmek demek kültür demektir. Kültürün doruğu ise
felsefedir (Marx) / Kültürsüz demokrasi olmaz. Bir ülkede kültürün
gelişme düzeyi ile demokrasinin gelişme düzeyi arasında doğru
orantı vardır. / Düşünceyi üretmeli, aydını çoğaltmalıyız. / Bunun
medyumu, alanı, ortamı demokrasidir... / Komünistler farklı kültü-
rel yapılardaki aydınların birliğini sağlamaya özel bir önem ver-
melidir. / Türkiye, farklı kültürlerin çakıştığı bir ülkedir. Kül-
türel çeşitlilik bir zenginliktir. Bu kültürel çeşitlilik, gerici,
militarist güçlerle her zaman bir tehlike olarak gösterilmeye ça-
lışıyor, aynı zamanda halkı bölmek için kullanılıyor. Farklı
kültürlerin kaynaşması her zaman için huzurlu ve istikrarlı bir top-
lumun temeli olacaktır / Tektarzlığa indirgenemez ulusların çe-
şitliliği, zenginliği (Yakovlev) // O Nedenle, komünistler farklı
kültürel yapıların aydınlarının birliğini sağlamaya özel bir önem
vermelidir. Özellikle böylesi farklı kültürel yapılardan politika-
cıların demokratizm, yurtseverlik ve hümanizm temelinde ortak çı-
kışlar yapması, halkın güçlerinin kaynaştırılmasında büyük bir kat-
kı olacaktır.. // Komünistler bulundukları her yerde farklı politik
görüşten ya da partisiz insanların bir tür "demokrasi hücreleri"
olusturmaları için çaba göstermelidir. "Bulunulan yerin demokratik-
leştirilmesi", işte bu amaçla fabrikadan devlet dairesine, okul-
dan mahalleye kadar her yerde dem. tepkisi örgütlemek gerekiyor.

GENİŞ DÜŞÜNEBİLMEK

1.

Devrimci solun halkın özlediği bir seçenek olmasını hepimiz ^{istiyoruz} ~~istiyoruz~~ değil mi?

Ama buna uygun davranıyor muyuz? Devrimci sol olarak bunun gereklerini yerine getiriyor muyuz?

Ola ki, bunun gereklerini yerine getiremediğimiz için, başka şeylerle uğraşacağımıza, daha çok birbirimizle uğraşıyoruz.

İlhan Selçuk'un dediği gibi, "Çok daha fazla çaba sarfetmeliyiz olayları kavrayabilmek için." Belki de olayları yeterince kavrayamadığımız ~~zaman ve kavrayamadığımız~~ için birbirimizle bu kadar çok uğraşıyoruz dışımızdaki akıldışılıklarla, aşırılıklar ve olumsuzluklarla uğraşacağımıza.

2.

Sokrates, bir ömürboyu, dur-durak ~~kırx~~ bilmez bir çalışma sonucu hiçbir şey bilmediğinin farkına vardı. Ya pek bir çaba harcamadan çok şey bildiğini sananlara ne demeli? Birkaç şeyden başkasına hiç merak duymamak, ^{alışılmıyorsa tutmağı olmak} ~~alışılmıyorsa tutmağı olmak~~, tektarzlılığı kutlamak, acaba zihnin buruşup kendi içine doğru büzülmesinden çok başka bir şey midir?

Zihin tembelliği de demek olan dogmatizm, cahillikte diredir, yerinde saymayı getirir. Bilinmeyene yönelen merak, varolana duyulan kuşku ise, gelişmenin hareket noktasıdır.

Kör, katı, inatçı bir ~~dogmatik~~ bağnaz, ki, onun mantığı 'Ya hep, ya hiç' diye işler, onun için her şey ya uyumlu ve iyi ya da felce uğramış, ~~kötürüm~~ ^{hızlı sayan} ~~olmuş~~ ve kötüdür, değişiklik karşısında şaşırır, ıstıri nöbetine tutulur. Yaşamdaki çelişkilerin beskısına karşı duramayan, maddi ve manevi zenginliğini yitiren dogmatik, başkalarının önünde her şeyi ^{her şeyi} ~~gökşayıcı~~ bir ^{nitelik} ~~aşırılık~~ ^{durumuna düşer.} ~~durumuna düşer.~~

Sanırım, geniş düşünebilme ^{mek için her şeye açık ve hazır olabilmek} ~~mek için her şeye açık ve hazır olabilmek~~ ^{duygusunu zihinde taşımakta yarar var.} ~~duygusunu zihinde taşımakta yarar var.~~ Zihin zincirlerini kırmaya, kafalar bilmelerini kaldırmaya, kulaklar kendi dışındakilerden de bir şeyler dinlemeye ^{hazır} ~~hazır~~ ^{olursa,} ~~olursa, o zaman tartışma~~

gelişimci. Öznen
 bilmektir. Sonra bütün gölgeleri, tonları farkedebilme *ya da birleşimci.*
~~Geniş düşünmek, geniş bir ufka, geniş bir bakış açısına~~
~~Geniş düşünmek, geniş bir ufka, geniş bir bakış açısına~~
 sahip olabilmektir. Gözün baktığı yerden ~~uzak~~ gökyüzü ne kadar uçsuz
 bucaksızdır. Gökyüzünden baktığımızda da, ~~uzak~~ daha önce bulunduğunuz
 yer ne kadar miniminneciktir. Uzaydan baktığımızda ~~da~~ ise *eski bulduğunuz ya* hiç görül-
 mez. Yani sonluda koskoca olan, sonsuzda yok gibidir. *Ruhun bir değişim*
 düşünmek, sonluda çelişen ~~da~~ sonsuzda birleşimi *buluyor. Öznen* görebilmektir. *Deyim*
 yerindeyse, *Öznen* geniş düşünmek, zihnini gözlerini *alabiliyor* sonsuza dek çoğaltabil-
 mektir. Ne olursa olsun, çelişkinin büyüklüğü ve baskısı karşısında
 yıkılmaktadır. *yacıyor.*

Geniş, ~~çokboyutlu~~ düşünce, doğrusal bir hareket, düz bir
 çizgi değildir. *Gelişimci* Geniş düşünebilen insan, parçayı bütünün, evrimi dev-
 rimin karşısına koymaz. Reformları da devrime aykırı saymaz. Gelişme-
 nin değişik biçimlerde olabileceğini veri sayar. Gelişme eğilimlerini
 inceledikten sonra, ~~ikkisidekiki~~ ağır basacak eğilimi, ~~eğilimleri~~
 ortaya koyar. Ama ille de bir eğilimin ağır basacağı mutlaklığına
 kapılmaz.

Geniş düşünmek, güncelin içinde, ama anın ivediliğine
 kapılmadan, değişeni ve gelmekte olanı kestirebilmektir. Gerçekliği
 bütün somut çeşitliliği, çokyönlülüğü, çokboyutluluğu, çokyanlılığı
 ve çelişkileri içinde inceleyebilme ustalığını, becerisini göstere-
 bilmektir.

Süreçler, önümüzde genel ve tikelin sayısız ilişkileri,
 tikelden genele, genelden tikele âni, hızlı geçişler ve değişimler
 olarak gözükür. Toplumda bireylerin, sosyal grup ve katmanların, sınıf-
 ların çıkarları sürekli akışkanlık içindedir, *bu şekilde* durmadan değişim geçi-
 rir, dönüşüme uğrar.

Kendimizi başkasının yerini alarak,
Geniş düşünebilmek, *Bu yüzden* kendine başkasının gözüyle bakmayı *görmek* yeteneğimizi *geliştirerek* sosyal bağlarla *aslında* zenginleşti-
becerilebilmek demektir. İnsanın içinde yaşadığı manzarayı bir de *ve dışarıya* karşı kıyından *başlangıç* görülebilir.

Geniş düşünmek, kendimizi başkasının yerine koyabilmeye
paralel ~~Geniş düşünmek, kendimizi başkasının yerine koyabilmeye~~
demektir.

Geniş düşünebilmek, başkasının düşüncesinden de yararlı bazı öğeleri kendi düşüncenin içine alabilmek, onu özümsemek, sin-
dirmek, başkasının düşüncesiyle kendi düşünce *misal* harmanlayıp *yarama-*
yanını süzebilmek demektir. Böylece hem kendi düşünce sisteminin *geniş*
~~insanlık düşüncesini zenginleştirerek~~ zenginleştirip, hem de genel ~~genel~~ insanlık düşüncesine katkıda
bulunabilmek *muhtemeldir*.

5.

her tür bir alfabeye
Geniş düşünce, çokboyutlu yaklaşımdır. Doğaldır ki, *çok sayıda*
insana özgüdür, *ama* böyle kaldıkça pek bir *ise* yaramaz. Bu tür dü-
şünceleri uygulayabilmek için de, gitgide daha geniş düşünebilme
becerisi kazanabilecek insanlara gereksinim vardır.

sayıları
Bu ise, her alanda yaygın ve yoğun bir bilgi birikimini *her alanda*
zorunlu kılar. Belirli bir konuda bile, verilerin zenginliği olma-
dan, konunun değişik yönlerine ilişkin derinlemesine bilgi toplama-
madan, kısacası düşüncenin besini olmadan, düşüncenin kendisini
oluşturabilmek mümkün müdür?

Geliştirme
Geniş düşünebilmek, ~~geniş~~ yaygın bir ilgiyi gerektiririr,
ve ancak geniş bir bilgi birikimi temelinde gerçekleşebilir. Bu da
ülke çapında bir kültürel rönesansı zorunlu kılar.

demektir.
~~Böyle bir kültürel rönesansın çevresi, ortamı, medyumu~~
ise demokrasidir. ~~Kültür de, demokrasi de zihin sağlığıdır.~~ Kültü-
rün de, tıpkı demokrasi gibi tedavi edici gücü vardır.

Kültürün doruğu ise, bilimlerin bilimi olan felsefedir.
Felsefede derinleşmeden *afkara* geniş düşünebilmek *kolay* kolay mümkün de-
ğildir. *kolay* *genişletmeyi*

Öğleyse
~~Demek ki,~~ geniş düşünebilmek demek, *dahil* kültür demektir. Kül-

omurgasıdır. Barışı vurguluyorsak, çevre sorunlarını ^{İne alıyoruz} ~~vurguluyorsak~~, demokrasi ve özgürlüklere en büyük önemi veriyorsak ~~bu~~ bundan en büyük yarar sağlayacak olan işçiler, emekçiler ~~dir~~ olduğu için böyle söylüyoruz.

daha önce değil,
Çünkü sosyalizm, ^{çıkartı} bir bütün olarak uygarlığın teori ve pratiğinin doruğunda doğmuş ve gelişmiştir. Bir teori olarak bilimsel sosyalizm, insanlığın bütün bir sosyalizm öncesi tarih ve deneyiminin analizi ~~edilmesi~~ sonucunda ortaya çıkmıştır. Uygulamada sosyalizm, yalnız sosyalist ülkelerde değil, aynı zamanda sosyalist ülkeler dışında da bütün gelenekleri, çağdaş ekonomik, siyasal, bilimsel ve kültürel akımları göz önüne almanın bilim ve sanatıdır.

Burada sınıfsal ^{çıkartı} genel insani çıkarların karşısına koymuyoruz. Tam tersine genel insani çıkarları vurgulayarak ^{hem} sınıfsal çıkarları ^{hem de ondan} ~~kucaklı~~ çok daha genişini kucaklıyoruz. Bunun gibi, başkalarının insanlığa katkı olan düşüncelerini Marksizm'in dışına atmıyoruz. Tersine, Marksizm'in ^{insanlığın bütün düşünceleri} ~~bütün insanlık~~ ^{ları} düşünce ~~alanı~~ kucaklayan, kavrayan en geniş en kapsamlı insancıl düşünce olduğunu vurgulamış oluyoruz. Böylece ~~Basit bir benzetmeyle~~, ^{nöbet} arabayı atın önüne değil, atı arabanın önüne ^{atıldığı} ~~kay~~ geçiriyoruz.

~~Böylece diyebiliriz ki, bütün insanlığın çıkarları, genel insani çıkarları, aynı zamanda işçi sınıfının çıkarlarıdır.~~

~~Böylece~~ Bütün insanlığı birleştiren çıkarları vurguluyoruz. Böylece insanlığın ilerlemesini yüzyıllarca geciktiren, insanları birbirinden ayırıcı, birbirinin karşısına koyucu, birbiriyle cepheleştirici ve birbirine kırdırıcı güçlerin, savaş ve militarizm ^{çok daha} etkin ve çabuk biçimde güçlerinin üstesinden ^{gelinebileceğini} düşünüyoruz.

7.

birbirlerine en yakın durdukları, ama mücadelelerinin en uç biçiminin savaş alanı olduğunu biliyoruz. Eski-

Besbelli ki, nükleer bir tufan kopacak olursa, bu sefer ikinci bir Nuh'un gemisi kesinlikle gelmeyecek.

~~Bemekxki~~ Savaşın ve şiddetin olmadığı bir dünya zaten bizim ülkümüzdür. Savaştan ve şiddetten en büyük zarar gören zaten insanlığın çoğunluğu olan emekçilerdir. Böyle bir durumda neden ~~neden~~ savaş ve şiddeti bize yazgıymış gibi dayatmasına izin verelim? her insanın zaten hukukta da en doğal hakkı olan göz yumulan ve Neden ~~Neden~~ meşru savunmamızı, başına bir "devrimci" sözcüğü ekleyip onunla aynı şiddet kategorisinde gösterelim? Savaş ve şiddet, Şünde Marx'ın ilk ve ilklere yabandır. Biz karşıtımızla uç mücadele biçimlerini zaten hiçbir görüşlerimizi her zaman halkın zaman yeğlemedik. ~~Kuşlukunayrıca diyoruz ki~~ önünde karşılaştır- mayı savunduk. (Eşit olmayan koşullarda da olsa) Karşıtların görüş

lerinin halkın önünde karşılaştırılması demek, konuların ve görüş-
lerin karşılıklı birbirine yaklaşması demektir. ~~Am~~ Bu görüşlerin
karşılaştırılmasından, eğer haklı olduğumuzu bildiğimiz bir davanın,
iyi savunabilirsek, yarar sağlayan hem ~~biz Marx'ın~~ halk olacak,

hem de onun ayrılmaz bir parçası olan biz Marksistler olacağız.
Buna kuşku ^{duyulabilir mi?} ~~var mıdır?~~ ⁱⁿ Kuşkusuz olan ~~ya~~ halka, ya da kendine ~~gix~~
olan güven duygusunda önemli bir eksiklik yok mudur?

O zaman bakacağız, insanlar da bakacak ve görecek... ~~Baka-~~
~~ma~~ ~~xxx~~ Konuştuğumuz dilin ^{aslında} benzer bir yanı var mı? Karşıtımızla
mücadele edebilmek için de belirli temas noktaları gerekiyor mu?
Temas ^{noktaları olmadan} ~~etmeden~~ mücadeleden söz etmek, uzaktan kılıç şakırdatmaya
benzemiyor mu? Dövüşebilmek için bile kılıçların birbirine değebile-
cek uzaklıkta olması doğal değil midir?
Sınıfsal
✓ Karşıtımızla ~~onla~~ bütün insanlığı, ilgilendiren sorunlarda
muhakkak ~~xxxxx~~ birbirine değen görüşlerimiz olacaktır. ~~Bizi çene-~~
~~li-~~ ^{önem taşıyan bazı} ~~ca~~ ~~önerde~~ yaşamsal konularda ortak noktalar bulabilirsek, o zaman
hangi konularda, hangi noktalarda birbirimizden köklü ayrılıkları-
mızın olduğu, daha net, daha belirgin olarak ortaya çıkmış olmaya-
cak mı?

Hepimiz Eflatun'dan, Aristo ~~dan~~ ^{ve} Kant ~~dan~~ ^{ve} Hegel'den söz
ediyoruz, bazılarımız Marks, Engels ve Lenin'den söz etmese bile.
İlkçağdaki, ortaçağdaki ~~xxxx~~ ve daha sonraki gelişmeler ~~xxxxine~~ ko-
nusunda, değişik dünya görüşlerinden insanlar olarak bugün anlaşı-
biliyoruz. ~~Bu gün aynı ölçülerde olmasa~~ ^{bile, günümüzde} benzeş noktaları uygarca
bir tartışma içinde ^{daha kolayca} bulabiliriz. Benzeşlik alanlarının artmasından
yarar sağlayacak olan bütün bir ulus ve en başta emekçilerdir.
Onlar anlaşma olmayan noktaların neler olduğunu ^{böyle bir ortamda} ~~daha kolay göre-~~
cekler, ^{genel insani ve} ~~ulusal ve~~ ^{yeterli ciddiyetle} ~~başta~~ önem taşıyan konulara kimin yaklaşmadığını
daha çabuk anlayacaklar, bunun için ağırlıklarını koyacaklardır.

8.

Demek ki, geniş düşününce, sınıfsal karşıtımızla, ~~kıta~~
en uzak duranla bile görüş ve konumlarımızın halk yararına daha
yakınlaşabileceği besbellidir. Böyle bir durumda, kimse tutup da
kolay kolay ^{askeri-faşist} bir diktatörlüğü savunamayacak, başka bir deyişle
birkaç general bir daha darbe yapmaya kalkışırken herhalde on kat
daha aykılarını denk alacaklardır.

Sınıf ^{mızı} ~~karşıtı~~ her alanda konum ve görüş yaklaştırma durumunda bırakmak, ~~madem ki~~ bizim gerçekçi, sağlam, günün görevini atlamayan siyaset yapmamıza bağlıdır. Çünkü siyaset, dar kesimlerin değil, milyonlarca insanın içinde olduğu ^{ve katıldığı bir ortamda} ~~durumda~~ başlar, Marksistler olarak Bu bakımdan, ~~siyasetin~~ de demokrasi gibi alfabesinden başlayarak ^{sindiyemeden} öğrendiğimizi söylerken, bundan yüksünmüyor, gıcunmuyoruz. Çünkü artık siyasetin özgül bir faaliyet alanı olduğunu ~~biliyoruz~~ biliyoruz. Günün gerçeklerinin üstünden atlamamanın, bunları görmezden gelmenin sorunları biriktirmek anlamına geldiğini ve ~~madem ki~~ oportünizmin en berbadı olduğunu kestirebiliyoruz. Öyleyse ~~madem ki~~ ^{Madem ki} ~~özgül~~ siyaset özgül bir faaliyet alanıysa ~~madem ki~~ ^{Madem ki} bu faaliyet alanının mantığını iyi kavramalı, kurallarına, düzenlemelerine uymalıyız. Bir siyasetin verimliliği, amaçlarının gerçekçiliğiyle, halkın ona verdiği desteğin ölçüsüyle ve söz konusu siyasal partinin eylemlerinin olgunluğuyla ölçülür. ^{Devrimci} Sol olarak bunu göz önüne almadıkça, alamazsak, siyaset ~~yaptığımızı söylemekten başka~~ bir şey yapmıyoruz demektir. Zaten sınıf karşıtımızın da bugüne kadar ~~bizi~~ her ~~yöntemi~~ ^{bizi} yöntemi deneyip ^{ya da kenarında bırakmayı} uzak tutmaya çalıştığı alan budur.

siyaset yaparsak, Böyle bir durumda, sınıf karşıtımızla bile ortak noktalarımızın bulunabileceğini, konum ve görüşlerimizin yaklaşılabileceğini ^{coşkuyla} ~~varsayarsak~~ ^{o zaman} ~~denek ki~~ ^{karşılıklı} ~~ya da~~ ^{ma} bize daha yakın olanlarla ~~yaklaşmamız~~ için geçerli bir neden olabilir mi? Hele devrimci solun sıkı bir birlik, bir blok oluşturmalarının önünde kendi önyargılarımızdan başka bir engel var mı? Önyargının ise, en başta insanın kendi düşüncesi-
insanın kendine zarar veren nin gelişmesine set çeken, ~~insan karşıtı~~ ^{keşfedilebilir} bir tutum olduğunu herhalde ^{biliriz} ~~değil mi?~~

Sol içi yakınlaşma ve ^{devrimci solda} ~~birliğin~~ ^{galiba} yolu ise ^{teoride} daha pratik olabilmekten geçiyor. ^{Boylece} ~~Yine~~ siyaset yapabilmekten söz etmiş oluyoruz. ^{Boylece} ~~Çünkü~~ ^{niye başladığımız} siyaset ~~yaptığımız~~ ^{niye başladığımız} yapabildiğimiz zaman, Marksizmin alfabesini yeniden öğrenmekte olduğumuzu duyumsuyoruz. Ancak

o zaman Marksizmin temel öncüllerinin dogmatik değil de, pratik bir bilgisini toplumsal deneyim içinde alabileceğimizi kestirebiliyoruz. Böylelikle hem kendimize karşı daha titiz, kendimizden daha talep eder duruma gelebileceğimizi, solun gerçek kadrolarının böyle bir ortamda daha verimli olarak ortaya çıkabileceğini, devrimci solun bütün toplumda herkesi ilerletici bir katalizör rolü oynayabileceğini düşünüyoruz. Böyle bir yaklaşımla sosyalizmin maddi-kültürel güçlerinin bugünden hazırlanabileceğini ve olanaklı bütün güçleri kucaklayarak sosyalizme de ancak böyle yakınlaşabileceğimizi belirtiyoruz.

9.

Diyalektiğin temel bir yasası, karşıtların birliği ve mücadelesidir . Ama bu yasaı yalnızca iki karşıttan oluşmuş gibi, iki kutup, iki uç gibi görmek de durumu basite indirgemek olur. Burada, bellibaşlı iki karşıtın yanısıra, birbirleriyle karşı-
lıklılık ilişkisi içinde olan sayısız birimden söz etmenin uygun olacağı kanısındayız. Gerçek yaşamın kendisine bakınca, yalnız bellibaşlı iki ^{temel} karşıtın değil, aynı zamanda, değişik boyutlarda ve çok sayıda karşıtların bulunduğunu görebiliyoruz. Devletler ve siyasi partiler açısından olduğu kadar, ak-kara diye basite indirgemezsek, düşünceler için de bunun böyle olduğunu söyleyebiliriz.

Bunun gibi, hareketin niteliğini de yalnızca birlik ve mücadele den ibaret saymak, ^{çok} basitçi bir yaklaşım olurdu. ^{max mi?}

Biliyoruz ki, birlikle mücadele arasında çok geniş bir ton, gölge ve derece yelpazesi ^{yer almaktadır} vardır.

10.

Teori ile pratiğin birbirinden fersah fersah uzakta ol-
ması düşünülebilir mi? Her biri kendi başına var olur ve birbiriyle
diyalog içinde olmazsa, ikisi de kendi sıklarına bakmış olur-

Başkalarının *arasında* *elinde*
~~başkalarının~~ *başkalarının* düşünceleriyle, hele ~~solda~~, büyük ben-
 zerliklerimiz olacak ki, farklı olan yanımız dikkate alınabilecek
 bir anlam ve önem taşıyacaktır.

13.

Düşünceler kendi başına birer tapınak (fetiş) değildir.
 Düşünceler insanlara hizmet etmek içindir. Yoksa insanlara önceden
 kurulmuş, düzenlenmiş, *deyim yerindeyse kurgulanmış* ~~istenseniz dâhilin kurgulanmış~~ düşünceleri
 yaşama geçirmek için birer araç *çektirir* ~~değillerdir~~. *şeyi büyük tutulmuş* ~~Çarşının etes için~~
 olması gibi, insanlar sadece basit birer işlev yerine getiricisi
~~değillerdir~~. *Bununla birlikte* ~~Her düşüncenin~~ *ardında* değişik insan karakterleri, *çık-*
karlar, tutkular, ideolojik, siyasal ve ahlaki konumlar vardır.

Düşünce ile çıkar birbirleriyle bağlantılı iki kategoridir.
 Her çeşit çıkar, anlatımını, yansımasını belirli düşüncelerde bu-
 lur. Bütün düşüncelerin ardında kaçınılmaz olarak bazı çıkarlar
yatar ~~vardır~~. *düşüncede tembellik demek olan* ~~Örneğin~~ (dogmatizm, başkalarının sırtından yaşamaya alışmış
 ve bu alışkanlıklarından vazgeçmeye niyetli olmayanların militan
 bencil çıkarlarının dışavurumudur.

Eğer insan *bir öte* ~~çıkara~~ *varsa* harikalar yaratır, büyük sonuç-
 lar elde etmek için çalışır. Eğer ~~insanın bir işte~~ çıkarı yoksa,
~~buna yarar da diyebiliriz~~, hiçbir şey onu canla başla çalışır duru-
 ma getiremez. Ancak bu çıkarın yalnızca ekonomik olduğunu söyleye-
 meyiz. Toplamlar geliştikçe ekonomik dürtüden daha da önemli olan
 manevi çıkarların ağırlığı artar. İnsanın kendi yaratıcı yetenek-
 lerini kullanabilmesi, belirli bir faaliyet alanında *kendi istek*
 ve özlemlerini yerine getirebilme olanaklarına sahip *bulunması* ~~olması~~, *insan*
~~nın~~ toplumda kendine yaraşır bir yere *sahip* ~~olduğunu~~ ~~duyumsaması~~
 benliğinde duyumsaması böylesi çıkarlar arasında sayılabilir.
 Yaşantısına dönüp baktığında insanın kendisine olan saygısının
 artması, başkalarının *kendine sevgi ve* ~~insanın~~ saygı duyması, kısacası insanın
 kendini gerçekleştirmesi, en önemli manevi çıkardır diyebiliriz.

14.

Gerçek düşüncenin insanı harekete geçirici, örgütleyici, de-
yim yerindeyse seferber edici gücü vardır. ^{İnsanları yerden keser} Spekülatif olmayan, ya-
şamla ^{bulunan} bağlı ^{daha da} düşünce, insanları harekete özendirir, eyleme gö-
türür, ^{insanları} ve ^{insanları} asıl önemlisi birleştirir. Ama bunun için söz konusu dü-
şüncenin belirli çıkarlara yanıt vermesi, yürekte bir ferahlık, genişlik ve
içte bir coşku, bilinçte bir dürtü uyandıracak incelik, ^{genişlik ve} zenginlikte
olması gerekir. Parti ise, değiştirmeye özendiren, ^{insanlarda halet-i ruhiye yaratan} eyleme götüren,
değiştirirken geliştiren kolektif düşüncedir. Parti, tek tek ⁱⁿ⁻
sanlarının ^{toplama,} aklının ^{özünü} başka bir deyişle en geniş düşüncedir.

15.

"Düşman" görüntüsünü kaldıralım diyor sosyalizm dünyası.
İki toplumsal sistemin bellibaşlı temsilcileri diyebileceğimiz ABD
ile Sovyetler Birliği yöneticileri diyalog içinde oluyor, ~~karşıklı~~
aralarında her düzeyde görüşmeleri canlı tutmanın yollarını arıyor-
lar.

O zaman hangi ülkede, kimin birbiriyle diyalogunu, uygar
iki insan, iki siyasal kuruluş temsilcileri ^{gibi} konuşup görüşmesini
engelleyici ne olabilir?

Sınıfsal karşıtımızla hep işkencede, tüfek namlusunun ucunda
cezaevinde, ev baskınında karşı karşıya gelmek, devrimci solun yaz-
gısı mıdır?

TBMM'ne, belediye meclislerine, köy ihtiyar heyetlerine
girmek isteyen biziz. Toplumun siyasal yaşamında meşru olduğu kadar
yasal yerini almak isteyen devrimci soldur, Komünist Partisi'dir.
Yasallığı ^{tanımayan} vermek istemeyen, devrimci solu siyasal yaşamdan uzak
tutmak isteyen ise, ^{hep} ^{sınıfsal} karşıtımız olmuş ^{tır}.

Devrimci sol olarak, ^{sınıfsal} ~~siyasal~~ karşıtımızla diyalogu
reddeden biz olmayız. Reddedeceklerse, reddeden onlar olsun.
Önemli olan, bunu halkın görebilmesidir.

16.

Devrimci sol olarak

Toplumsal ilişkileri, insanlar arasındaki ilişkileri ~~deha~~ iyi, ~~deha~~ ileri, daha yetkin, daha insana yaraşır bir tarzda düzenlemek için uğraş veriyoruz. O zaman aramızdaki ilişkileri daha uygarca düzenleyemezsek, böyle bir uğraşa yaraşır davrandığımızı söyleyebilir miyiz?

~~Enxaxxix~~ Aramızdaki ilişkileri yakınlaştırmamanın yollarını ısrarla, sabır ve hoşgörüyle hep arayacağız. Birbirimizin düşüncesini anlamaya istekli olacağız, ki böylece, birimizin söylediğinin, yazdığına çoğuna katılmasak bile, en azından ^{bir yeni} ~~bir~~ söylediği bir düşünce kımıldatabilsin ^{bizim} ~~bizde~~, bir kıvılcım çakmasını sağlayabilsin zihinimizde.

İnsanoğlu, yaşamın ebedi sorunlarını sürekli yeni baştan ele alıyor. ~~Enxaxxix~~ Bu sorunları toplumsal gelişmenin her aşamasında yeni bir içerikle kavramaya başlıyor. Toplum içinde insan nasıl daha mutlu bir yaşam sürer? İnsanlar, toplum ^{da} ~~inde~~ kendilerine yaraşın yerleri nasıl bulabilirler? Birbirleriyle ilişkileri nasıl daha bir üst düzeye çıkarabilirler? Sosyalizm dünyabütün insanlıkla birlikte ^{sorunları} ~~gerçeklerini~~ sürekli yeni baştan ^{sorun ve yarımlamaya çabası} ~~ele~~ alıyor. Sosyalizm, kendi düşüncesini, bütün insanlığın ^{arab} ~~düşüncesiyle~~ karşılaştırıp geliştirip zenginleştiriyor, ~~kendi~~ ^{dan} ~~sınav~~ ~~düşüncesini~~ geçiriyor.

Onun için bütün bu sorunları sürekli tartışacağız. Akıl yalnız bize mahsus değil, gerçeğin tekeli kimsede değil. Bundan ötürü, yaşamın ebedi ~~gerçekleri~~ sorunları üzerinde tartışmamız ~~insan için~~, insanın esenliği uğruna ve insan ^{varoldukça} ~~yaşadıkça~~ hep süregelecek.

8.9.88

ZİHNİ ZİNCİRLERİNDEN KURTARMAK

Farkındayım, çok kapsamlı bir olguyu, bir alanı, bir süreci birkaç sayfada anlatmaya kalkışmanın sakıncalarının. Pekçok şey ister istemez eksik kalacak.

Biliyorum, bizim solda iki yönden karşı çıkmak âdetidir yazarlara: Bir, yazılarında yazdıklarından, yani yazının içindekilerden ötürü. Bir de, yazısında yazmadıklarından, yazının içinde olmayanlardan ötürü.

Bu yazımda yazdıklarım, yazmadıklarım, yazamadıklarım ille de karşı çıkmak isteyene ^{ne diyebilirim?} ~~bir diyebileceğim~~ yok. Yazmadıklarım ki, zihnimde olup da yeri, zamanı, bağlamı, bazen da mantikî sırası denk düşmediği, çoğunca da yazarın kendisi beceremediği için giremeyenlerdir. Yazamadıklarım ki, ^{bana kalırsa} ~~ne denebilir~~ ve bundan doğal ne olabilir, başkalarının aklına gelenler, elbette, bir başına benim, yani yazarın aklına gelmeyenlerdir. Zaten başka yazılar, ^{yazarın} ~~birinin~~ diyelim, ~~benim yazmadıklarımı~~ tamamlamak için değilse, ne içindir? Başka bir deyişle, ^{(biz birbirimizi bütünlemek için yazmazsak, ne için yazarız ki?}

Bu bakımdan, yazdıklarım elbette paylaşılacak içindir. Zaten bir yazar, kaleme sarılırken, zihninde ⁿⁱ ~~ne~~ ^{ne} ~~ne~~ kuvvetle dürtten düşünceyi paylaşmaktan başka ne amaç güder ki? Yazının tümü olmasa da ^(kolay iş midir bu?) bir bölümü, en azından bir ^{çimdigi} ~~kıymacı~~ bir dürtü uyandırabilmişse okurda, demek ki, diye düşünür, ^{yazar, çabası, peşine} ~~boşa gitmemiştir.~~

Yazı, elbette tartışılmak içindir de. Ama ille çatılmak, damga vurulmak, karaçalınmak, aşağılanmak için değildir.

Denebilir ki, madem yazmışsın ^{ey yazar,} öyleyse yazın her şeye müstehaktır. Demin saydıklarına da. Yazına çatılabilir, damga vurulabilir, aşağılanabilir yazın. En azından yazar olarak buna hazır ol.

Buna hazırım da. İlle çatmak isteyene, dedim ya, bir dâyâ-
ceğim yok. Ama yine de belirtmek isterim: Ey okur! Yazdıklararımda büyü-
yanlışlar görüyorsan esirgeme sözünü. Yadırgadığın, sana uygun gel-
meyen yanlar var, sa da yaz. Yazar, yazısının sende neler uyandırdı-
ğını bilmekten kıvanç duyacaktır yalnızca.

Diyeceğim o ki, yazarı birkaç cümleyle ve elinin tersiyle reddetmenin, birkaç sözle karalamaya kalkışmanın ^{seye} kime bir yararı ^{dokunmaz.} ~~var mı?~~ Böylesi, herhalde, yazardan çok karalamaya kalkışana zarar verecektir. Daha önemlisi, sol içinde tartışma kültürüne de bir katkıda bulunmayacaktır. Tartışma ve ~~yapıcı~~ ^{geliştirecek.} eleştiri alışkanlığı en yalın oluşmayacak, uygarca düşünce alışverişinin görgü kurallarına bile ters davranılmış olacaktır.

2.

~~X X X~~

bu yazında, geçmişin teorik birikimine nasıl yaklaşmalı?
den silkinerek ve devrimci

Önce altını çizme çizme, üstüne basa basa şunu söyle-
yeyim: Bütün insanlığın teorik birliğini doğru olarak al-
~~gıllanma~~ algılamak, ~~özümsemek~~, yeniye de doğru kurmaya yarar.

Bu bakımdan, eski Yunan'dan günümüze dek uzanan bütün insan-
devrimci her
lığın kültür birikimini özümsemek ~~xher~~ siyaset adamı için
kaçınılmaz bir zorunluluktur. ~~xikemizin~~, ulusumuzun
(kendi tarihimizi gelişmesi

içinde değişik boyutlarıyla kavrayabilmek) Devrimci klasikler, bütün insanlığın kültür hazinesinin doruklarıdır.

Teorik birikimin zenginliğini tek ya da birkaç yoruma indirgemek, kendi ^{zihni} ~~geçmişimizi~~ kendi elimizle yoksullaştırmak olur. Oysa her alanda zihni zenginliğe, çokluğa, çeşitliliğe, gelişmişliğe gereksinimimiz vardır. Bilgi ^{birikiminde} ~~birikiminde~~, teorik deney birikiminde de öyle.

Oysa yönteminin olan diyalektik dogmatizmde
herbir konuda bağdaşmadım da buldum. 3.
~~Dogmatizm, biliyoruz ki, diyalektikle bağdaşmaz. Diyalektik,~~

nasıl akışkanlığın, canlılığın, değişimin simgesi ise, dogmatizm, durgunluğun, hareketsizliğin, düşüncede tembelliğin göstergesi. Dogmatizm, devrimci teorinin canlı vücudu üzerine yer etmiş bir parazit. Gelişmelere karşılık bulamamanın, olayların ardından çaresiz bakakalır olmanın ifadesi.

Dogmatizmi, kalıpcılığı, şemalara saplanıp kalma gibi kötü alışkanlıkları Marks ve Lenin öğretmedi bize. Onların yaklaşımında böyle bir şey yok. Dogmatizmin daha çok Marksist yöntemi özümsememekten, yaşamı canlı gelişmesi içinde görememekten kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Gerçek yaşamda her şey, görüldüğünden daha girift, daha karmaşık. Şiir gibi ezbere biliyoruz gerçi: "Marksizm" diyoruz, "dogma değil, bir eylem kılavuzudur." Ama bunu bilmek, insanı skolastiklikten, kitabilikten, hurufîlikten kurtarmaya yetmiyor. Sol kesimde, çokçası, sözü, metni, daha sonraki gelişmeleri pek hesaba katmadan olduğu gibi ^{muşsal} alıyorsak, canlı öz yitip ^{girdiği} ~~gitmiş~~ se, sonunda bizim söylediklerimiz eylemin önünü açacağına tıkanmışsa, kabahat, klasiklerde değil, onları değişmez, kaskatı dogmalar olarak anlamaya yatkın olan bizlerde değil mi?

Klasikleri, klasiklerin yöntemlerini, yaklaşımlarını incelemek, bunlardan sonuçlar çıkarmak, zekâsını işletebilen her devrimci için elbette vazgeçilmez bir şey. Ama bu, işin yalnızca bir yönü. Çünkü bazan insan klasikleri ezbere bilir, ^{1.1} onları bülbül gibi şakır şakımasına, ama değişen gerçekler karşısında yine de eli böğründe kalabilir.

geçerli gördüğüm için. Yoksa, onun döneminin olaylarının iç gelişme-
leri, o tarihsel durumun iç örgüsü bambaşkadır ve o günün ölçüleri genel olarak
bugünü kucaklamaya hiç yetmez. O günlere dönmeyi önermek, hem olanaklı
değildir, hem de, diyelim, bir an için bunu varsaysak bi-
le, böylesi dogmatizmin en berbedi olurdu.
Demek ki, Marks'ın, Lenin'in sözünü değil de canlı özü-

le, böylesi dogmatizmin en berberi olurdu.
Demek ki, Marks'ın, Lenin'in sözünü değil de canlı özünü yakalayabilmek, günümüzde ~~bir kez~~ bambaşka araçlarla, bambaşka biçimde gerçekleştirebilecek bir şey.

Ama biz çoğunca ne yapmışız? Dünya komünist hareketinin genel yaklaşımı ne olmuş? Biz aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen, Lenin'i ciltlemiştir... Daha sonraki Lenin, daha öncekini yaşamış olmasına rağmen, daha öncekini aşmış olmasına rağmen, biz üstelik kendini aşmış olan Lenin'i daha önceki yapıtlarına bakıp, üstelik *yeşiller sonra* *ne değil de* sözüne bakıp sonuçlar çıkartmaya çalışmışız. *Daha çok*

Klasiklere nasıl yaklaşacağız? Başkalarına akıl hocalığı yapmak için bölümleri, paragrafları, cümleleri ni ödünç alacağız onlardan? Üstelik bunları zamanından, yerinden, ilişkilerinden, kıssacası bağlamından koparıp, kendi zayıflıklarımıza onları ortak ni eder, bakıyoruz. Bunları yollarca böyle olmasın, diğerya kom. hachabını coğiz? İstah eden daha yaradıcı bir anlayış. Kinde olanlar ise genelde, istah eden surlanmış. Örneğin, klasikler, bizim tartışma arkadaşlarımız. Onları okuyunca, sorunların çözülmediğini görüyoruz. Onların yazdıkları, söyledikleri başlıbaşına birer yanıt olamaz. Tersine, sorular koyarlar onlar ortaya. Zihnimizi dürtmeye yararlar. Yeni düşüncelerin besini olurlar.

Zaten bugünkü sorularımıza yanıt bulmayı onlardan beklemek haksızlık olurdu onlara. Aynı zamanda ^{Her şeyden önce de} ve daha çok da kendi ödevimizi savsaklamak. Bu, bizim işimiz. Eğer klasiklere böyle bakmazsak, onların söylediklerini olduğu gibi alırsak, düşünce fosilleşir. Bu da dogmatizmin kaynağı olur.

Devrimci siyaset adamı kendi geçmişini mutlaklaştırmaz.
Kendi kişiliği, kendi yetişme tarzı, ~~ayrım~~ ^{deneyim} bütün bir birikimi

~~Amisleri~~ olgun-

Dogmatizmin temel bir yanılgısı, klasiklerin mutlaka ve her zaman doğru oldukları gibi bir kör inanca saplanmasıdır. Aranırsa, çok fazlası bulunabilir. Ama ilk aklıma geleni söyleyeyim. Marks, herhalde elinde yeterince veri olmadığından, Simon Bolivar'ı gerici saydı. Ama Marks'ın bu görüşü, Bolivar'ı Latin Amerika kurtuluş hareketinin simgesi olmaktan çıkarmadı. Lenin, Duma seçimlerini boykotlarından birinin yanlış olduğunu daha sonra belirtti. Ama bütün bunlar olmasa da, ^{biliyoruz ki,} devrimci klasiklerin hepsi de yeri geldiğinde ~~belirtilenler~~ ^{arkadaşlar ~~değil~~ söylediler:} "O zaman şu yanını eksik görmüştük, bu yanını yeterince görememiştik, elde henüz yeterli bilgi yoktu, olayların sıcaklığı içinde ^{yazma durumunda kaldık} ~~ilk aşırda yazdık~~, henüz bütün öğeleri, kanıtları ortaya çıkmamıştı, tarihsel durum o zaman başkaydı, şimdi şurasını değiştiriyoruz, burasını atıyoruz, tamamlıyoruz" dediler.

Öyle demedikleri zaman da görebiliriz ki, onların kavramları, kategorileri, yaklaşımları zamanın gidişi içinde belirdi, oluştu, gelişti, değişti. Marks'tan, isterseniz, bugün de geçerli olduğunu sandığım bir alıntı vereyim: "Maddi üretkenliklerine uygun olarak sosyal ilişkiler üretenler, aynı zamanda düşünceler, kategoriler, yani aynı sosyal ilişkilerin ideal soyut ifadelerini de üretirler. Gerçekten, kategoriler, ifade ettikleri ilişkilerden daha kalıcı şeylerdir. Kategoriler de tarihsel ve geçici ürünlerdir." (2)

Demek ki, teorinin öğelerini oluşturan kavramlar ve kategoriler de, ^{nesnel} değişimlere bağlı olarak değişirler. Şu ya da bu ölçüde sürekli değişim içindedirler. O zaman, doğal ^{dur} (ki, teori de, gelişen yaşama göre, sürekli değişmek zorundadır. Gelişen yaşamı sürekli öngörmek durumundadır teori. Bilimsel öngörü, ^{ade içinde,} ~~bir bakıma~~ zamanından önce olmak zorundadır. Zamanın yıllarca gerisinde, bir de üstelik katmer katmer, dalga dalga, en derin soğutucuda dondurulmuş olarak değil.

Zaten klasiklerin yapıtlarına, hele yapıtlarımın taslakla-

Teori ile siyaset arasında kopmaz bir bağ var. Lenin tek başına teori yaptı. Ama teorilerinin hepsinin memnuniyet verici olduğu söylenemez. ^{günümüzde tek başına bir teori} Örneğin meta ekonomisi nin sosyalizmle bağdaşmadığı görüşünden daha sonra vazgeçildi. Ama bu arada çok şey de karmakarı- şık oldu.

Lenin, kapitalist ekonomideki değişikliklere değinirken, "Bunların tümünü bütün sonuçlarıyla yetmiş tane Marks bile kavrayamazdı" diyordu.

Lenin'den bu yana b.t.y.
b.t.k.m.

larına, elyazmalarına biraz daha ciddiyetle bakarsak, okudukları kitapların kenarlarına düştükleri notları incelersek, zihinlerinin nasıl çalıştığı konusunda bazı değerli ipuçları elde edebiliriz. Buralarda, sonradan bizim onlara yakıştırmaya yatkın olduğumuz mutlak, katı, değişmez yargılardan ~~çok~~ başka şeylerin olduğunu görebiliriz. Örneğin, ince zihni çatışmalar, araştırmalar, soru işaretleri kuşkular, gittgeller, yönelimler, eğilimler, seçmeler, sonra vazgeçişler, sonra yeniden karar verişler ve düşünen bir zihnin buna benzer çok çeşitli özelliklerine naslayabiliriz.

Görürüz ki, onlar da yanılabilirler, Çünkü yanılmak insana özgü bir şey. Lenin vücutça küçücük bir adam. Onu heykellerde kocaman ~~yapmak~~ göstermek, bir ölçüde halkın onu öyle görmek isteyen destanlara özgü sevgisi ^{ne yarınabilirse de,} ~~deneyebilirse de,~~ asıl ve çoğuncası, dogmanın onu kavrayış tarzını ~~dogmatik~~ ^{ileri götürüyor mu?} heykeltraş da, anlaşılan onu olduğu yakıştıramıyor kuşkuya düşüyor gibi görmeyi ~~istemediği~~ sanat anlayışına, ~~yakıştıramıyor~~ kendi bakışından. Sonunda ortaya Lenin'den çok, başka insanların Lenin'i öyle görmek istediklerine ilişkin bir yakıştırma, ~~xxxxxxx~~ ^{aslında öyle olmadığını duyunca} şaşakaldığı ve hiç de öyle görmek istemediği bir görüntü çıkıyor ortaya.

Bütün bu katmerli dogmatizmlere, bir de resmi anlayışın Lenin'i kendi kavrayış tarzını ekleyin. Örneğin, Stalin'in yazdıklarından toplam olarak ortaya çıkan ve Leninizm diye sunulan şey, ^{ni bir insanın kavrayış} Lenin'in düşüncesinin ~~xxxxxxx~~ tarzıdır. Stalin'de Leninizm diye kalıplanan, dondurulan yaklaşım, daha çok askeri bir elkitabı ^{anlatıdır.} ~~anlayış~~ ^{anlatıdır.}

Lenin'den bir yam bolye...

Belirttik ki, yenilmek insana özgü bir şey. Yenilmek, yenilgilerinin düzeltmek ^{klasikler} onları küçültmüyor; tersine, daha çok yenilgiler, hele yenilgilerinde ısrar edenler arasında yüce bir yere koyuyor. Lenin, "Marksist odur ki, yenilgisinde ayak diremez, çabucak dönmeyi becerebilir bu yenilgiden" diyordu.

Demek ki, sol ^{da} içindeki karşıtlarıyla (muarızlarıyla) polemikleri, düşünsel mücadeleleri içinde ele alırsak, klasiklerin her düşüncesi doğru, ötekilerin her dediği yanlıştır sonucuna ^{uygun} varmak ~~doğru~~ olmaz. Doğru da olmaz. Oysa dogmalara yatkın zihinler, bütün gerçeği klasiklere malederken, onların muarızlarını tümüyle ve kolayca dışlama eğilimi içine girebiliyor.

Oysa biliyoruz ki, en azından kestirebiliriz ki, klasiklerin karşıtları üstün yetenekli insanlardı. Hatta bazıları birer dehaydı. ~~ama~~ Ama geçmişteki sunuş tarzı geldi, ^{şöyle bir yere} nereye indirgendi? Proudhon, Bakunin, Lassalle, Kropotkin, Plehanov, Kautsky, budala denmese bile, çokçası sıradan birer insan gibi tanıtılabildi.

^{Böyle bir tanıtım, bu tür} Ne var ki, böyle bir sunuş, Lenin'in tarihsel çizgisini de bütünüyle yansıtmaktan ^{elbette} uzak kaldı. ^{Tam} Tersine, ^{Lenin'in çizgisini} çarpıtarak ^{biçir} oldu. Lenin'e göre, Plehanov, daha sonra ne olursa olsun, "Rus Marksizmi'nin babası"dır. Kautsky, Marksizm'in bir "deha"sıdır. ~~Sonra~~

Bu bir şey, daha sonra tarihsel durumun değişip, yeni tarihsel durum karşısında tutum alırken, yolların ayrılması başka bir şeydir. Biliyoruz ki, Lenin'in muarızları, Marksizm'in canlı özüne değil, daha çok sözüne bağlı kaldılar. Yine de bu demek değil ki, bir dönemde onlar hep doğruyken, bir dönem sonra her dedikleri onları bütünüyle yanlış sayarsak, yanlış oldu. Muarızlarımıza böyle bakarsak, ^{böyle bir yaklaşım,} ki teoride yakın döneme kadar sunuşlar, yorumlar böyle olageldi, o zaman Marksist klasiklerin değeri ^{ai} aşındırılmış, önemi ^{ai} ezilmiş oldu.

Dahil doğan olan düşünceler tarihin bütün gelişmeleri, ^{karşıtlıklar} aykırılıkları ve içinde yer alan bütün kıy.lıklarla birlikte bir bütün olarak görülmek değil midir? O zaman klasiklerinin de, ^{avalar} ^{kurumlar} tepeler, dağlar içinde en yüce dağlar ^{olarak} görülen ^{olması} olmaları mıdır?

Her alanda pekçok sorunun yanıtlarının bir çırpıda verile-
meyeceğini biliyoruz. Soruların yanıtını kestirip atmamak gere-
ğine inanıyoruz. Soruların bir çırpıda verilebilecek, basit, kı-
sa, kesin yanıtları yoktur. Kim ki, kestirmeden çabuk çabuk ya-
nıt, kolay çözüm ~~xxxxx~~ peşindedir, ^{diş} hayal kırıklığına uğrayacak-
tır. Çünkü toplumun birden bütün sorunların bir seferde tam kap-
samlı yanıtlarını verebilir miyiz ki, bir bölümümüz, hele
birimiz verebilelim?
Her alanda sorunlarımızı bilim adamlarının kapsamlı ince-
lemesine gerek vardır. Bilimsel temelde sol yaklaşımlarının her
birinin ayrı bir değeri olacaktır. ^{Ülke sorunlarının her} Sosyal bilimlerde alanında
araştırmalara dayanmadan
sosyal bilimlerin ~~xxxxx~~ temeline dayalı ~~sağlanıyorken~~
bilimsel öngörülerde bulunamayız. Bilim temeline dayanmayan si-
yasetlerin ise zamanın sınavından geçemeyecekleri kısa sürede
ortaya çıkacaktır.

Görüşler: Enternasyonalizasyon, ...

Kendi girişimimiz
sistemimiz ve
sadece kendimizin
kalkış oluyorum
5 ne bilmeli
doğru oluy.

Türkiye'nin üretken düşüncelere ve devrimci çözümlere ge-
reksinimi var. Bin yıllık bilim tarihi gösteriyor ki, gerçekten üret-
ken düşünceler ve gerçekten devrimci çözümler yalnızca tartışma or-
tamında ve düşünce alanında, özgürce yarışmayla doğuyor. Solun
birbiriyle yapıcı tartışmaya ve sürekli birbirine danışmaya gerek-
sinimi vardır. ^{birinde denendi}

(insanları hareket ettirebiliriz) en etkin araç
teknolojilerdir. Teknolojiyi kullanarak ^{teknolojiler}
insanlara, saygı duyuyor, ^{teknolojiler} ^{teknolojiler} ^{teknolojiler}

* Eskinden Daha Olarak

Kendi görüşlerimizin geçerliliğini sınavabilmemiz için kof değil, sağlam temellere dayalı karşıt görüşlere gereksinimiz vardır. Kendi seçeneğimizi tartabilmemiz, sınavabilmemiz açısından karşıtımızın görüşünün vazgeçilmez bir yeri vardır (Tali Örgören, Sami Selçuk'tan alıntılar)

Herahur, "karşıt olundu bugün sen de"
dyan. "Çözümlerinde birle, birle içinde
çözümler" için ~~olundu~~. İa oza uyandı.

Yorumları
dıştan çıkarılmalı.

Tumturaklı sözler, temelsiz, mangalda kül bırakmayan, çokçası silip süpürücü genellemeler ~~çok~~ bir boşluğu gizler. Güncel olandan, o gün çözülmesi gerekenden ~~çok~~ ^{uzak durmak, soyasetten uzak durmaktan} kaçış. Günün gerçeğinden, o gün çözülmesi gerekenden irkilme, geri durma, ~~en kötü~~ en kötü oportünizmdir.

Yaratıcı biçimde yeni mi arıyoruz. Alışılmadık bir ~~çok~~ girişim içinde miyiz. Hemen bir çağlık kopabiliyor: Yandık ilkelerimiz elden gidiyor! Halkın, emekçilerin yararına biraz olsun katkıda bulunmaktan ~~çok~~ ^{üstün, daha devrimci} daha ^{önemli} hangi ilkemiz olabilir?

Hayatın çeşitli gaileleri var. Yani; acıları, kederleri, sıkıntıları, pürüzleri... Hayat, uğraştırıcı işlerle, üstesinden gelinmesi, aşılması gereken güçlüklerle, engellerle dolu. Bunu her gün görüyoruz yaşıyoruz. Evde, işyerinde, mahallede, çevremizde çeşitli sorunlarla karşı karşıya geliyoruz. Bütün bu gaileleri, sorunları, güçlükleri bir çırpıda çözemeyiz elbette.

Çözülmesi, aşılması gereken sorunlar; bireysel, grupsal, sınıfsal, toplumsal, yerküresel sorunlardır.

Bireyin, grubun, sınıfın, toplumun, yerküremizin önünde duran sorunları çözmeye koyulmanın koşulu, anahtarı, yöntemi, tarzı; özgürlüktür, demokrasidir, her düzeyde demokratik bir ilişkiler sisteminin kurulması, gelişmesidir. Bireyin de, toplumun da, kendini olabildiğince ve alabildiğine özgür sayabilmesi, özgürlüğünü, dolayısıyla kendini gerçekleştirmiş hissedebilmesidir.

En yüce amaçlara, ancak demokrasiyi kazanarak, kurarak, genişleterek, derinleştirerek erişebiliriz. Kişisel mutluluğa da, toplumsal esenliğe de, ancak demokrasi içinde, demokrasiyi sonuna kadar geliştirerek varabiliriz.

Özgürlük sözü de, demokrasi kavramı da, belki tarih boyunca en çok kullanılan sözler, kavramlardır. Bir söz ne kadar çok kullanılırsa, değeri o kadar aşınır, derler. Sözün ayağa düşmesinden yakınılır. Ama önemli olan, anlamlı olan, özgürlüğün, demokrasinin bugüne kadar ayaktakımı diye görülen insanlara malolabilmesi, en geniş kitlelerce kullanılabilir, erişilebilir duruma gelmesidir.

Haklar ve özgürlükler de, demokrasi de, olağan denilebilecek zamanlarda, günlük hayatta, öyle herkesin canla-başla katıldığı, kullandığı kavramlar, kurumlar değil. Askeri darbe dönemlerinde hem halkın hayatında demokrasinin yokluğunun olumsuz etkilerini daha kolay görebiliyoruz, hem de böyle dönemlerde, demokrasiyi yaymak bir yana, belirli sayıda insanlar bile, özgürlüklerden yararlanamaz, demokrasiyi kullanamaz duruma geliyor. Bu kavramların önemleri de, değerleri de ancak o zaman daha iyi anlaşılıyor.

ancak Demek ki, daha ileri gidebilmek, sosyalizme geçebilmek de, bugünden olabildigince çok sayıda insanın, özgürlüklerin, demokrasinin aktif savunucuları durumuna gelmeleriyle mümkün olabilir.

Söylemeye gerek yok ki; özgürlük, insanın her aklına eseni yapmaya kalkışması değildir. Özgürlük, ^{sorumluluk} duygusuyla eşgider. Daha doğrusu, özgürlük duygusu, sorumluluk anlayışına biraz da öngelir. Özgürlüğü duyumsamak, sorumluluk duygusuna giden kapıyı aralar.

KENDİNE GÜVEN DUYGUSU

Özgürlükleri, demokrasiyi kazanmak, kurmak, geliştirmek, yukarıdan ihsan edilmeyecek, gökten zembille inmeyecekse, nasıl gerçekleşecek, peki? O zaman diyoruz ki: Her zaman toplumun içinde bulunduğu durumdan başlayacağız. Onu veri alacağız.

Yakalanacak ana halka neresidir? Harekete geçirici güç nedir? İnsanların kendileridir. Şimdi içinde bulundukları durum-
etmektir.
dan, şimdiki düzeylerinden hareket ~~etmeyeceğiz~~ Buradan kalkıp, tek
mak,
tek bütün insanlarımızda kendine güven duygusunu uyandırarak, ge-
liştirmek, bu duyguyu pekiştirmek, bütün bunları özendirici bir
tutum içinde olmaktır. Demek ki, toplumun bütün kesimlerinde zinde,
aydın, öncü, girişimci insanların çevrelerindeki insanlarda kendi-
ne güven duygusunu uyandırmaları, kendi örnekleriyle bu duyguyu
onlara aşılmalara büyük önem taşıyor.

solda
Öyleyse, önce kendi zihnimizi bağlayan zincirleri kıracağız. Hangi örgütte, kurumda, çevrede, neredeyse orada, kendi sözümüzü sakınmayacağız. Elbette, insan rasgele, her aklına eseni uluorta söylemez. Konuşmanın, yazmanın edebini, görgü kurallarını gözetir. Ama kim olursak olalım, hepimizin söyleyecek hayata bir sözü vardır. Yaşayan, ~~xxxxxx~~ karşı duyarlı olan insan, muhakkak bir şeyler düşünüyordur, en azından bir şeyler seziyor dur. Haklarımızı yazılı olarak kullanma geleneğimiz toplum olarak henüz o kadar güçlü değildir. Ama olsun, düşüncelerimizi, sezgilerimizi, hele içimizi kuvvetle iten görüşü saklamayacağız, sakınmayacağız, düşüncelerimizi bulduğumuz yerde, yakın çevremizde ve daha önemlisi bütün toplumun yararlanabileceği biçimleri bularak dile getireceğiz.

İtiraz etme, tersini söyleme, elbette daha da çetin ve etkin olanı; olumlu, yapıcı çözümü önerme hakkımız vardır. Bu hakkı kullandık mı, özgürlüğü benliğimizde duyuyoruz, kendimizi, bir topluluk dolayısıyla ~~xxxxxx~~ içinde bir araya gelmenin gereklerini ~~gerçek~~ yerine getiriyoruz, demektir. Böylece bulduğumuz grubun, örgütün, sınıfın, yaşadığımız çevrenin, toplumun canlı bir parçası olduğumuzu kavrayabiliriz.

Haklarımıza sahip çıkar, özgürlükleri kullanırken, doğaldır, aşırıya da kaçabiliriz. Yanlış her zaman yapılır da, bazan önemli yanlışlar da yapabiliriz. Her yanlış, düzelmesi için yapılır zaten. Önemli yanlışların çoğunu da düzeltmek mümkündür. Ne olursa olsun, yanlış yapacağız diye özgürlüğü yaratmaktan, kullanmaktan, değerlendirmekten, genişletmekten uzak ~~durmak~~ duramayız.

Özgürlükleri kullanırken, fincancı katırlarını ürkütübiliriz. Buna değer ve zaten öyle olsun diye bu yolu seçmişizdir. Ola ki, bir çuval inciri berbat da edebiliriz. Varsın, olsun! O zaman döneriz kendimize. Kendimizi daha iyi yetiştirme-

nin, geliştirmenin, eksiklerimizi görüp aynı yanlışları yapmamanın yollarını ararız. Başkalarına karşı daha sabırlı, daha hoşg r l , kendimize karşı da daha titiz olmaya çaba gösteririz, kendimizden daha çok şeyler istemeye başlarız.

İnsanlarda, gitgide bütün halkta kendine güven duygusunu uyandırmak, beslemek, geliştirmek, sürekli bu duyguyu özendirmek.  zg rl g  kullanmanın rizikosunu önce kendi üzerine almak. Sonra bunu bütün topluma doğru yayarak, genel olarak ^{bir} riziko olmaktan çıkarabilmek. Demokrasinin kazanılması, kurulması, geliştir lmesi, bütün kurum ve kurallarıyla yerleşebilmesi için düşünceni, görüşünü söylemekten, bedeli ne olursa olsun, caymamak. Başka İnsanları da, kendi  rneğinle, örneğin gücüyle, görüşlerini, düşüncelerini korkusuzca söylemeye özendirmek. Bütün insanların içinde, gönüllerinde, ruhlarında, beyinlerinde kendine güven duygusunu, ateşlemek.

Toplumun her kesimindeki öncülerin, günümüz aydınlanmacılarının, elbette en başta solun önünde böyle bir  dev duruyor, diyorum.

YAşAMAYI  RENMEK

Başkalarına aydınlığın meşalesini götürebilmek için, öyle ya, yeniyi, gelişeni, güzeli arama tutkusu olmalı içimizde, değil mi? Hep merak edeceğiz, hep şaşacağız ki, biz kendimiz sürekli  ğrenebilelim, kendimizi yenileyebilelim. Demek ki, önce ^{kendimiz} yaşamayı öğreneceğiz ki, başkalarına bir şeyler  ğretebilelim.

İnsan yüce bir varlıktır, diyoruz. Dünyaya bir kez geliyor ve hayat denilen oldukça kısa sayılabilecek zaman dilimini bir kez yaşıyor. Hayatı bir kez yaşayan, başlı başına bir değerdir dediğimiz insana, toplum olarak gerekli değer vermediğimiz besbelli de, ^{birbirimize} peki acaba sol olarak yeterli özeni gösteriyor muyuz? Birbirimizin kişiliğine, bu kişiliğin en önemli parçası olan insan düşünce-

sine saygı gösterebiliyor muyuz? Solda, birbirimizin söylediklerine, dediğinde bir doğruluk payı vardır diye kulağımızı açmış mıyız?

Madalyonun bir yüzü bu. Öbür yüzüyse, bizim. Kendimiz, yani Ben-İnsan. Kendimize gereken değeri kendimiz veriyor muyuz? Karşımızdakilerin çok ucuzca harcadıkları hayatlarımızı, çokçası kendimiz de savurganca geçirmiyor muyuz? Bu bir kez yaşanan hayatı, hem toplum, hem sol, hem de kendimiz açısından yararlı kılabiliriz muyuz? Kendimizi değiştirip geliştirebiliyor, böylece toplumu değiştirme yönünde belirli bir etkiye bulunabiliyor muyuz? Başka bir deyişle, özümüzü, kendimizi, Ben-İnsan'ı gerçekleştirebiliyor muyuz? Hiç değilse, Varolan becerilerimizi, yeteneklerimizi, olanaklarımızı yerli yerinde, yeterince kullanabiliyor muyuz? Bir yandan da sürekli öğrenerek, yetişmemizde eksik kalan yanları giderebiliyor, zayıf yanlarımızı törpüleyebiliyor, becerilerimizi geliştirebiliyor, yeni nitelikler kazanmak için bir çaba gösteriyor muyuz?

İnsan, elbette bir robot değil. Bir günü öbürüne tıpatıp uymaz. Bakarsınız, sevinçlidir bir gün. Bir başka gün durgunca. Nereden kaynaklandığını kendinin de kestiremediği Birtakım tasalar içini kemiriyordur. Belki de, bırakınız daha uzasını, yakın geleceğin dahi belirsizliği, bu belirsizliğin yarattığı kaygı, yüzüne vuruyor, hareketlerine yansıyor.

Ama, ne olursa olsun, nasıl bir ruh hâleti içinde bulunursak bulunalım, bir şey var ki, işin temeli galiba o: İnsanın kendini "örgütlenme"si. İnsanın başkalarıyla ilişkilerini düzenleyebilmesi için önce kendini bir düzene koyması gerekiyor. Öyle ya, başkasını örgütleyebilmek için, önce insan kendine bir çekidüzen vermeli, değil mi?

Arada bir değil, nerdeyse her gün kendini fasulye pilâkisi gibi nâlet ve berbat hisseden bir insanın ise, kendine bir yararı dokunmaz ki, çevresine bir yararı olsun?

Sol çevrelerde de, lumpenliğin, asalaklığın, sırnaşıklığın, bazen dabunların tersyüz edilmiş biçimi olan sergerdelik ve küstahça bir haddini bilmezliğin örneklerine gereğinden fazla raslamıyor muyuz?

Hızla akıp giden ~~hayatın~~ dışındaki hayatın meydan okuması karşısında, onun dışında kalmanın, gerisine düşmenin sonucu mu bu? Hayat karşısında apışıp kalınanca, zihnin doğal savunma mekanizmasını kullanıp sigortasının atması, toplumsal şizofreninin bir çeşit bireysel yansıması mı yoksa?

YAŞAMA SEVİNCİ

İnsanın kendini örgütleyebilmesi, çevresiyle ilişkilerini düzene sokabilmesi işe, yaşama sevincine dayanmıyor mu? Yaşamamanın sevincini iliklerinde, yüreğinde, beyninde, ~~kararlarında~~ ^{kısacası, bütün} benliğinde duyacaksın ki, bu sevinci başkasına da taşıyabilesin. Başkaları da bir şeyler bulabilsin sende. Nerede olursak olalım, ister yurt içinde, ister dışında, ister hapisanede, ister hastanede, yaşamamanın sevincini duyabilmek, insanı harekete geçiren güçtür. En zor günlerde, en çetin durumlarda bile, yaşama sevgisini yitirmemek, motor gücüdür insanın. Nâzım Hikmet, bunu, "Yeter ki kararmasın sol memenin altındaki cevahir" diye anlatıyor.

Sol memesinin altındaki cevahir kararmamış insan, ~~yaşamam~~ hayata karşı duyarlı olan insandır, yaşama sevinciyle çevresine ışın saçan, bu sevinci çevresinde de duyurabilen insandır. Çevresini etkileyen, çevresini değiştirebilecek insan yaşamayı bir ^{çalışmayı ise} hır, bir ~~eziyet~~ saymaz.

Yaşamak da, çalışmak da gerçi sürekli öğrenilip yetkinleştirilen bir şeydir ama, "İşte sana formül, al öğren bu formülü, ona göre yaşa, ona göre çalış!" denilebilir mi? İnsanın bazı erdemleri var ki, galiba küçük yaşta oluşup biçimlenmeye başlıyor. Uyumlu bir kişiliğin oluşması da, eğitimiyle birlikte, ta çocuk-

luktan yola koyuluyor. Bununla birlikte, eksikliğimizi farket-
 timizde, bilincimiz irademize yol gösterebiliyor mu? Aklımız, neyi
 yapıp, neyi yapmayacağımıza karar verme gücü demek olan irademize
 egemen olabiliyor mu? Neden acaba çene çalmayı çok severiz de,
 bir masanın başında saatlerce çalışmak o kadar hoşumuza gitmez?
 uzun süre Her gece televizyonun başında oturmaya daha ~~yaşanabilir~~ ^{yatkınlıdır da,}
 niye bir kitabı başından sonuna okumaya üşeniriz? Paket paket üstüne
 sigara içmekte ısrar ederiz de, niye bir yabancı dil öğrenmekte
 aynı direnci göstermeyiz? (Sigara, benim de kendime ettiğim ezi-
 yetlerdendi bir zamanlar, itiraf etmeliyim.)

KENDİNE BAŞKASININ GÖZÜYLE BAKABİLMEK

İnsanoğlunun bir erdemi de, kendine başkasının gözüyle
 bakabilme becerisini edinmesi, gitgide bunu bir alışkanlığa çevi-
 rebilmesidir. Dışındaki insanlar beni yeterince anlayamıyorlar,
 bana umduğum ilgiyi göstermiyorlarsa, o zaman bir de dışındakinin
 gözüyle kendime bakma da yarar yok mudur? Üstelik ara sıra, âdet
 yerini bulsun diye değil, bir seferlik hiç değil, bunu sürekli
 kılmak, böylesini tarz edinmek için çaba göstermem daha doğru ol-
 maz mı?

En yakın çevrem hangi gözle bakıyor bana? Karım, çocuk-
 larım, dostlarım, "yıllar yılı dost bildiğim aynalar" ne duyup
 ne düşünüyorlar benim hakkımda? Onların bakışlarında terslikler
 görüyor, davranışlarında olumsuzluklar görüyorsam, üstelik
 bunlardan tedirgin de oluyorsam, bu tutumları düzeltmek için ne
 yapıyorum acaba? Sabahleyin yataktan yine tersinden mi kalkmışım?
 Dünyaya şaşı bakmaya hemen de teşne, nâlet bir insan gibi, gönül-
 süzce mi koyulmuşum yola? Yoksa çevremle ilişkilerimi düzeltmeye,
 geliştirmeye yönelik bir ruh hâleti içinde miyim? Böyle bir çaba
 içine mi girmişim?

Alberg Buendia, sadeliğin üstünlüğünü, ayrıcalığını anlayabilmesi için otuziki savas çikarmış, ölümlerle bütün anlayışlarını bozmuş, 8. un denilen pırla bir demir gibi bulanmış ve tam kırk yıl yitirmesi gerekmişti. (Marquez, Yıgırtlık Yalnızlık, S. 180).

İÇTEN BİR YALINLIKLA YAŞAMAK

Elbette insan, karşıtı olan duyguyu bilmeden, başından geçirmedi, yaşamının sevincini de kolay kolay kavrayamaz. Yaşamının acısını duyacaksın ki, yaşamının sevincini de duyabilesin, bütün benliğine bu sevincin tadına varabilesin.

Erdemli insan, hayatı içten bir yalınlıkla yaşayan insandır. İçten bir yalınlıkla yaşayan insanın davranışları doğaldır. Plansız değildir, ama her işi de önceden tasarlamaz. Her işi kılı kırk yararcasına, önceden tasarlamaya kalkışan insanın yanında tedirgin olursunuz zaten.

İçten bir yalınlık deyince, Nâzım Hikmet'in dizesi geliyor aklıma: "Yetmişinde bile, meselâ, zeytin dikeceksin, hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil..."

Siyasette Lenin, sanatta Tolstoy'un ortaya koyduğu içten yalınlık, kişiliğe zoraki ilâştirilmiş bir etiket, yapmacık bir özentî değildir.

Sormalıyım diyorum kendi kendime: Benim dışındaki insan, benim yanımda kendini rahat hissedebiliyor mu? Zihninden geçenleri bana rahatça anlatabiliyor mu? Eğer ben onda bir serbestlik duygusu uyandıramamış, rahat bir ortam yaratamamışsam, dönüp kendime bakmamda, kendi davranışlarımı gözden geçirmemde yarar yok mu? Kusuru dışımda bulacağıma, kendimde aramam daha doğru değil mi? Kızmam gerekiyorsa, kızacağım insan da, en çok kendim değil miyim?

Zaten bilinç, Sokrates'in deyişiyle, kime kızacağını bilmekten başka nedir? Ortada bir yanlış, bir uygunsuzluk, bir eksiklik varsa, en çok kızacağımız kendimiziz aslında. Çünkü bu yanlış, uygunsuzluğu, eksikliği, kusuru giderebilmek için, 'Acaba ben kendim ne yapmışımdır?' sorusunu sormak, daha doğru, daha erdemli bir tutum olmayacak mıdır?

Dışındaki insanları hangi gözle görüyorum? Birer araç, birer nokta, virgül, vesile gibi mi? Sırtlarına basıp yükselecek bir merdiven gibi mi? Yoksa, tıpkı acısı, sevinci, tasası, erdemi, ehliyeti, zayıflıklarıyla ~~tıpkı~~ bana benzer birer insan gibi mi?

İnsanın en önemli özelliği, en değer verdiği şeyi, namusu, dürüstlüğü, onuru değil mi? Karşıdaki insanın onurunu yaralayıcı en küçük bir davranışta bulunuyor muyum? Dışındaki insana, konumundan, tuttuğu yerden filan değil, sırf insan olduğu için, terbiyeli insana özgü saygıyı gösterebiliyor muyum? Dışındaki insana, o insanın kişiliğine, düşüncesine yeterince saygılı davranmıyorsam, kendime olan saygımı da zedelemiş olmuyor muyum?

Solda değişik kuruluşlar olarak, hatta aynı kuruluş içinde ne ölçüde gözetebiliyoruz bütün bunları? Aramızdaki duvarları kaldırma yönünde, ne ölçüde çaba harcıyoruz?

DİYALOG VE TARTIŞMA KÜLTÜRÜ

Eskisinden farklı olarak diyoruz ki: Sınıf karşıtımızı dahi, ille ve mutlak olarak sınıf karşıtımız saymıyoruz. Sınıf karşıtımızı aynı zamanda, eşimiz, ortağımız olarak da görebiliyoruz. Kime karşı mücadele ettiğimizden çok, nelere karşı çıktığımızı, neler için mücadelemizi söylüyoruz. Mücadelemizde daha çok neleri aradığımızı öne koyuyoruz.

Sınıf karşıtımızla dahi, mücadelenin yanı sıra, diyalog ve somut konularda işbirliği yollarını ararken, solda niye birliği değil de, birbirimizle didişmeyi öne çıkaralım?

Solun daralmasını değil, genişlemesini istiyorsak, uygarca sir diyalog ve işbirliği, sol içinde neden sürekli bir ölçüt durumun gelmesin?

Üretken düşüncelere, devrimci çözümlere her zaman gerek duyuyoruz. Gerçekten üretken düşünceler, gerçekten devrimci çözümler ise, yalnızca tartışma ve diyalog ortamında, düşünce alanında özgürce

Dışındaki insanları hangi gözle görüyorum? Birer araç, birer nokta, virgül, vesile gibi mi? Sırtlarına basıp yükselecek bir merdiven gibi mi ? Yoksa, tıpkı acısız, sevinci, tasası, erdemi, ehliyeti zayıflıklarıyla tıpkı bana benzer birer insan gibi mi?

İnsanın en önemli özelliği, en değer verdiği şeyi, namusu, dü-
rüstlüğü, onuru değil mi? Karşımdaki insanın onurunu zedeleyici en
küçük bir davranışım oluyor mu? Dışındaki insana, mevkiinden, tuttuğu
yerden filan değil, sırf insan olduğu için, terbiyeli insana özgü
saygıyı gösterebiliyor muyum? Dışındaki insana, o insanın kişiliğine,
düşüncesine yeterince saygılı davranmıyorsam, kendime olan saygımı
da zedelemiş olmuyor muyum?

Solda değişik kuruluşlar olarak, aynı kuruluş, aynı örgüt içinde ne ölçüde gözetebiliyoruz bunları? Aramızdaki duvarları kaldırma yönünde, ne ölçüde çaba harcıyoruz?

Diyoruz ki: Eskişinden farklı olarak, sınıf karşıtımızı dehi, ille ve mutlak olarak sınıf karşıtımız saymıyoruz. Sınıf karşıtımızı, aynı zamanda, eşimiz, ortağımız olarak da görebiliyoruz. Kime karşı mücadele ettiğimizden çok, nelere karşı çıktığımızı, neler için mücadele ettiğimizi söylüyoruz. Mücadelemizde neleri aradığımızı öne koyuyoruz.

Sınıf karşıtımla dahi, mûcadelenin yanı sıra, diyalog ve genel insani çıkarılar temelinde somut konularda işbirliği yollarını ararken, ~~ararken,~~ didişmeyi ~~ararken,~~ solda niye birliği değil de, birbirimizle ~~mûcadelayı~~ öne çıkaralım?

Güçlü bir sol, ülkemizde demokrasinin sağlamlık derecesinin bellibaşlı göstergesi olabilir. Uygarca bir diyalog ve işbirliği, sol içinde neden sürekli bir ölçüt durumuna gelmesin?

Berkenan iurthen ditzmela, derom: 430ml
 der zamen ~~gieten~~ giet ditzmela, Berichten
 iurthen ditzmela, gieten derom: 430ml
 giet ditzmela, giet ditzmela, derom: 430ml

yarışmayla doğabiliyor.

Sol olarak, halkın davasına katkıda bulunabilmek için, daralmak değil, genişlemek, gelişmek zorundayız. Birbirimizle sürekli yapıcı bir diyalog ve danışma ortamını yaratmak, tartışma ve danışma kültürünü ~~geliştirmek~~ geliştirmeye özen gösterme durumundayız.

Genel kültür olmadan, demokrasinin de, demokrasi kültürünün, tartışma ve danışmanın görgü kurallarının da yeterince gelişmeyeceğinin herhalde farkındayız.

Sol olarak alışlagelmiş kalıpların içinden çıkabilecek, birbirimize yapıcı bir tarzda yaklaşabilecek miyiz?

Sol olarak, kendimizi yenileyebilecek miyiz?

TÜRKİYE SOSYAL TARİH

TÜSTAK

ARASTIRMA

Profil: Haydar Kutlu (Kapak resmiyle) / Tokat'ın Niksar ilçesinde doğmuş, Annem ben 3-4 yaşlarındayken veremden ölmüş. / 12 Eylül'ün ilk günlerinde ben polis tarafından aranırken ağabeyimi kaybettim. Beyin kanamasından öldü. Cenazesine gidemedim. Ölümünü sonradan öğrendim. / Babamın cenazesine de gidememiştım. 1977 ara seçimlerinde Sinop'ta TİP'in seçim çalışmalarına destek için bulunuyordum. Döndüğümde babamın ölüm haberini aldım. Yetişmeye çalıştım. İlk kez uçağa bu nedenle bindim. Ancak yetişemedim. / Bir devrimcinin kendi ülkesine dönmesi kadar doğal ne olabilir? Beni en çok şaşırtan 'niçin döndünüz?' sorusu oldu. Oysa ben daha çok, 'niye gittiniz?' diye sorulacak sanıyordum. Poliste bile sürekli niye döndüğümüz soruldu. 'Demokrasi olduğuna inandığımız için dönmüşüz!' Niye akıllara demokrasiiyi kazanma amacıyla döndüğümüz gelmiyor? Gelmeden önce sıkça açıkladık: Bugünkü durumu demokrasi olarak görmüyoruz; demokrasi mücadelesi için geliyoruz! / Demokrasiyi, özgürlükleri başkalarından bekleme; üstelik de keskinlik yaparak bekleme anlayışı kırılmamış henüz. Oysa demokrasi bizim işimiz. Herkesle birlikte özgürlüklerimiz için mücadele etmezsek demokrasi kazanılmaz. Şili'de demokrasi var mı? Şili Sosyalist Partisi Genel Sekreteri de ülkesine döndü. O da gözaltına alındı. Hâlâ ak-kara mantığını terkedemedik bir türlü! / Biz okullarda Marksizmi öğreten hocalar değiliz. Politik mücadele veriyoruz. Politik mücadelede uzlaşmaları 'peşinen' reddedenler, henüz çocukluk hastalığından kurtulamayanlardır. Komünist partisinin yasal olarak kurulması özgürlüğünün tarihsel ve günvel olarak ne anlama geldiğini hiç mi hiç anlamayanlardır. Arjantin'de, Uruguay'da komünist partiler darbeyi yapan generallerle bile anlaşmaları reddetmediler. Burada sorun 'do ut des' sorunudur. Yani 'veriyorum, veresin diye.' " / 12 Eylül öncesi demokrasisinden çok farklı, çok daha geniş bir demokrasi gerçekleşmediği sürece, demokrasiye dönüşmüş olamaz. Bu nedenle komünist partisinin yasal olarak kurulması sorunu artık gelişen toplumumuzdaki demokrasi bilincinin yarattığı bir zorunluluktur. / Sınırlı özgürlüklerle dün demokrasi yapılabilirdi. Bugün yapılamaz. Bu nedenle demokrasiyi kazanma mücadelemiz hiç de kolay olmuyor, olmayacaktır. / Ülkemize dönerken bu gerçeğin yeterince bilincindeydik. Hiçbir zaman kolay başarı ummadık, umamazdık. Zorunlu ve gerekli adımı attık. Başarımız nesnel zorunluluğa yanıt vermemize bağlıdır. Biz ülkeye dönmekle ilk yanıtı vermiş olduk. Attığımız adımın sonucu ne olursa olsun ilk başarıyı elde ettik. Artık insiyatif bizdedir. / İnsanlarımıza öylesine işkenceler yapıldı ki, bize yapılanlar bunların yanında sözü edilmeye değmeyecek şeylerdir. İkincisi, işkenceyi anlatmak bile, insan onuru açısından bir

işkencedir. İnsan kendisine yapılan ağır bir küfrü nasıl tekrar etmek istemezse, öyle... / Fakat başladığımız günler, küçük de olsa her işkence olayını gün ışığına çıkarmamızı gerektiriyor. Bize yapılanları anlatmamız bu sorumluluklara bağlı. Yine de basına yansımış olduğu için ayrıntılara girmek istemiyorum. / Şimdiden sonra 'ilaç' uygulamasına daha sık başvurulabilirler. / Çünkü ^{bu} yöntemde insan bilincini bütünüyle yitirmiyor. Yitirse işkencécilerin de işine ~~ayaramaz~~ ayaramaz. İlaçla irade felç haline getirilmek isteniyor. Gerçekten de düşünce konsantrasyonu yeteneği ^{çok} azalıyor. Halusinasyonlar görüyorsunuz. Fakat bütün bunlara rağmen insan aklı öylesine güçlü ki, beynin gizli güçlerini harekete geçirebiliyor. Bu yöntemi de altıtmak mümkündür. İnsan aklı ve insanlık onuru işkencenin her biçimini yenebilir. / İnsan hakları yeni boyutlar kazanıyor. Özgürlüğün alanı, kapsamı ve derinliği gelişiyor, genişliyor. // Herkes dönüşü istiyor. Ancak dönüş konusu bizim attığımız adımla güncellik kazandı. / Dönüş kararı vermek ne kahramanlıktır, ne de teslimiyet. Gerekli olan, doğal olan gerektiği zamanda yapmaktır. İşkence ve tutuklanmayı dönüş kararının ölçütü olarak da almak da yanlıştır. Bu bir mücadeledir. Bunları göze almasa demokrasiyi kazanma mücadelelerinde sorumlulukları yerine getirmemiz çok güçleşir. Kimse hayal kurmasın: Yasa dışı uygulamalar bir günde kesilmez. Yasa değişiklikleri ile de ortadan kalkmaz. ~~xxx~~ Demokrasiyi bir yaşam tarzı olarak yerleştirene dek sürecektir. / Önemli olan bu uygulamaları işlevsiz hale getirmek ve dahası bu uygulamalarda yaratılmak istenen korku duvarlarını yıkmaktır. Görülmesi ki artık bu duvarlar yıkılıyor. Her işkence olayı dün korku duvarına bir tuğla daha koyma anlamına geliyordu. Duvar öyle yükseltildi ki, temel bu duvarı taşıyamıyor. Bu nedenle şimdi her işkence olayı, duvarın bir parça daha çökmesini getiriyor. Sokaklarda özgürce yürümek istiyorsak, ne yapalım ki, 'mapushanelerde' volta atmasını öğrenmek zorundayız. Özgürlüğün bu dikenli yolu sanıldığı gibi hiç de bize özgü değildir. Demokrasi denilen şeyin bize özgü olmadığı gibi." (Gökkuşak, Mart 1988)

turulabilir. Siyaset, yaparak öğrenilir. Tıpkı yüzmenin suya, denize girerek öğrenilmesi gibi. İnsanların siyasetten dışlandığı, siyasetin korkulu bir alan sayıldığı yerlerde, siyaset bilinci, demokrasi bilinci, karşılıklı güven ve saygıya, hoşgörüye dayalı bir anlayış gelişemez, gelişmek için elverişli bir ortam bulamaz.

Siyasetin eğitimi kendi içindedir. Siyaset, tıpkı yüzme gibi, içine girerek öğrenileceğine göre, siyasetin görgü kuralları ~~siyasetin kültürü de~~ ancak karşılıklı hoşgör ve diyalog ortamı içinde yerleşebilir, serpilip boy atabilir.

Siyasette, demokratik ilişkilerde, geçmiş denemelere bakıp düş kırıklığına uğramak, bize kalırsa, doğru olmaz. Ülkemizin sık sık ~~keşintiyeye~~ uğrasa da, yüzonyıllık bir anayasa, kırkküsur yıllık da demokrasi deneyimi vardır.

Demokrasinin eskiye alındığı dönemlerde, en başta geniş halk kitleleri zarar görmüştür. Demokratik hak ve özgürlüklerin yok edildiği dönemlerde, genel olarak toplumsal düşünce ağır yaralar almıştır.

Demokrasinin en temel alanı, siyaset alanıdır. Ama demokrasi, yalnızca siyaset alanıyla da sınırlı değildir. Diyebiliriz ki, demokrasi, insan ilişkilerinin her alanını kapsayan, daha doğrusu, kapsaması istenen, özlenen bir yaşam tarzıdır. Aileden başlayıp, küçük gruplara, işyerine, toplumsal örgütlere kadar uzanan bir ölçüt, bir yaşam biçimidir demokrasi.

Demokrasi, tıpkı bilgi gibi, sürekli öğrenilmesi, edinilmesi, benimsenmesi, özünsenmesi gereken bir şeydir. ~~insanlar~~ Başka türlü düşünülmemeycek bir yaşam tarzı, bu tarzın ölçütü, kuralları, biçimidir. Niye böyledir? Çünkü en başta, her insan, ayrı bir varlıktır. Her birey, çok değişik özelliklere sahip, başbaşa bir dünyadır. İç dünyasının bütün zenginlikleriyle insanı kucaklamak istiyorsak, böyle bir toplum istiyorsak, insanın düşüncelerini ser-

bestçe, korkusuzca açıklayabileceği bir ortam, temel koşuldur. Sağlıklı bir toplumsal gelişme, ancak böyle bir ortamda yükseltilir, sağlanabilir, ancak böyle bir temel üzerinde yükseltilir. İnsanların düşüncelerinin çeşitliliği, ilişkilerinin çeşitliliği, insanların faaliyetlerinin çeşitliliği demek, aynı zamanda, toplumun zenginliği demektir. En değişik düşünceleri kucaklayabilen, bu düşüncelere uygulama alanı sağlayabilen bir toplum, hem maddi açıdan, hem de faaliyet çeşitliliği açısından zenginleşir. Düşünceler, toplumsal zenginliğin en önemli ögesidir.

Düşüncenin gelişip serpilmesi ise, demokrasinin her alanda bütün kurum ve kurallarıyla yerleşmesine, gelişip kök salmasına bağlıdır. Düşüncenin özgür olduğu yerde bilim gelişir. Sağlıklı bir kalkınma, bilim temelinde gerçekleşebilir. Bilimin gelişmesi ise, özgür düşünceyle, demokrasiyle eşgider.

Bu bakımdan, demokrasi, ~~her~~ toplumun hücresi olan ailede özellikle beslenecek, gözetilecek, uygulanacak bir şeydir. Aileden, meslek kuruluşlarının işyerinden başlayıp, siyasal partilerin içine, siyasal partiler arası ilişkilere, bütün bir toplum yaşamına, toplum yaşamının her alanına demokratik ilişkiler, demokratik davranışlar egemen olmalıdır.

HOŞGÖRÜ

Demokrasinin bileşenlerinden biri ise, hoşgördür. Hoşgörü ~~insana, o~~ ^{saygı göstermek demektir.} demek, kendi dışındaki insanın kişiliğine, ~~insanın kişiliğine~~ ^{insanın kişiliğine} saygıdır. İnsana saygı ise, en başta insanın düşüncesine saygı demektir.

Arapçası "müsamaha", Frenkçesi "tolerans" denilen şeydir hoşgörü.

Biz Marksistler, sömürüye, zulme, haksızlığın her türüne karşı tavır alan, mücadele eden insanlarız. Burada tutumumuz ikincimsiz ve nettir. Ancak bizim dışımızdaki insan, kim olursa olsun, düşüncesini serbestçe açıklamasından yanayız. Düşünceye ambargo konulamaz. İnanıyoruz ki, toplumların olgunluk düzeyi, değişik dü-

şüncelerden, değişik görüşlerden bir şeyler almaya elverişlidir.

Değişik düşüncelere olan hoşgörümüz nereden kaynaklanıyor? En yetkin sandığımız Şuradan kaynaklanıyor: Hepimiz yanılabiliriz. Görüşlerimizin eksik, yanlış yerleri olabilir. Geri doğru bakınca düşüncelerimizdeki eksik, kusurlu yanları ~~şimdi~~ şimdi kolayca görebiliyoruz. O zaman ~~şimdi~~ geleceğin gözüyle şimdiye bakıp şimdi ~~yanlış~~ yanılabilir kabul etmemiz daha doğru değil mi? ~~ceğimizi~~, En azından yanılma ~~payımızı~~ payımızı koymamız gerekiyor mu? Onun için "gerçeğin tekeli bizdedir" demiyoruz. Yani, "gerçeği bir tek biz biliyoruz, bizden başka da bilen yok" görüşü onarılmaz zararlar veriyor.

~~Şimdi~~ Dünyada değişik sistemler yanyana var ~~şimdi~~ olduğuna göre, değişik düşünceler de yan yana var olacak. Ülkemiz- gruplar de de değişik katmanlar, sınıflar var olduğuna göre çok değişik görüşler var. ~~Olması~~ Olmasına şaşmak değil, şaşmamak doğal. Öyleyse, her görüşün toplum ~~önüne~~ önüne serbestçe çıkabilmesinden, çıkma olanakları sağlanmasından ve açıkça tartışılmasından yana olmalıyız.

~~Karşımızdaki~~ Bizim bizim dışımızdaki, bizim karşıımızdaki görüşe hoşgörümüz şundan da ileri geliyor: Biz düşünüyoruz ki, yalnız bizim dışımızdakilerin, bizim karşıımızdakilerin de ~~gö-~~ görüşleri arasında doğru yanlar olabilir. Niye buna gözümüzü kapayalım? Yaşamı bütünleyen, sorunların çözümüne katkıda bulunan her ^{her öneriye} görüşe, kimden gelirse gelsin, önyargısız açığız. Biz karşıtlarımızı toptan yanlış saymıyoruz. Onların doğru yanları olabileceğini kabul ediyoruz. Zaten bunu kabul etmeseydik, o zaman kendi düşüncemizin bir değeri kalır mıydı? O zaman kendi düşüncemizin değerini aşındırmış, kendi uğraşımızı, kendi mücadelemizi yıpratmış olmaz mıydık? Bizim düşüncemizin değeri, inanıyoruz ki, başka bir düşünceyle ilişkisi içinde ortaya çıkıyor, kanıtlanıyor, gerçeklik kazanıyor.

Ancak her mücadelenin mahtığı şunu gösteriyor: Görüşlerimizi bütünü, karşımızdaki, dışımızdaki görüşlere oranla doğrudur. Mücadelenin, elbette uygarca mücadelenin gidişi içinde, deyim uygunsa, görüşler paketimizin, karşı görüşler paketine göre yanlış, eksik yönleri olabilir. Biz Marksistler, görüşler paketimizdeki görüşler paketine göre doğru olduğuna inanıyoruz ve onun için mücadele ediyoruz. Başka türlü olsaydı, mücadelenin bir anlamı kalmazdı zaten. Üstelik insan nasıl davranacağı konusunda sürekli ikircim içine düşer, "ya yaptığım doğru değilse" kuşkusu içinde iradesi sürekli felce uğrardı.

Demek ki, bizler, karşıtlarımızın görüşlerindeki doğru, değerli yanları benimsemeye açığız, hazırız. Karşıtımıza olan hoşgörümüzün temeli, sanıyoruz, buradadır.

Demokrasi, bir hoşgörü rejimidir, diyoruz. Değişik toplumsal güçler arasında diyalog ve işbirliğinin gelişmesi, ancak dışımızdaki düşünce ve davranışlara hoşgörü sayesinde gerçekleşebilir. Karşıtımıza gösterdiğimiz hoşgörünün, çok şeyimizin ortak olduğu ilerici güçler arasındaki, sol güçler arasındaki ilişkilerde ise haydi haydi temel ölçüt olması gerektiğine inanıyoruz. Uygarca, hoşgörüye dayanan bir diyalog ve işbirliği, sol güçlerin temelini genişlemesi, sol kültürün yayılması için zorunludur. Bunun için inanıyoruz ki, Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin de içinde yer alacağı güçlü bir sol, demokrasinin sağlamlık ve sağlamlıklık derecesinin bellibaşlı bir göstergesi olacaktır.

Her insanın olduğu gibi, her siyasal kuruluşun, her toplumsal örgütünde kendi ~~kendi~~ bilgi ve deneyim birikimi vardır. Geçmişten dersler ve sonuçlar çıkarmıştır. Bunları aynı masada oturup konuşmak, tartışmak, paylaşmak, yeni bir siyaset kültürünün oluşup gelişmesinde sanırız son derece önemlidir.

Bir Marksist için yoldaşına hoşgörü ve anlayış göstermek

çok büyük önem taşıyor. Yoldaşının kişiliğine saygı göstermek, en başta onun düşüncesine saygı göstermek demektir. Komünist Partisi, değişik düşünce ve kanaatlerin hoşgörü içinde, en demokratik biçimde tartışılabilirdiği bir siyasal kuruluştur. Böyle bir tartışma ve hoşgörü ortamı içinde, üyelerinin görüş çeşitliliğini birleştirip zenginleştirebildiği ölçüde partinin etkinliği artıyor.

Aynı şey, sol güçler arasındaki ilişkilerde de, kanımızca geçerlidir, geçerli olmak gerekir. Sol güçler arasında hoşgörü temelinde, uygarca görüş değiş tokuşu geliştikçe, sol güçler düşünce açısından birbirlerini zenginleştirip bütünledikçe, hem toplumda solun etkisi artacaktır. Hem de sol güçler arasındaki ayrılık noktaları, varolan önyargılar törpülecek, gitgide giderilebilecektir.

Daha geniş bir temelde, bütün demokrasi güçleri arasında diyalog ve işbirliği de hoşgörü temelinde gelişebilir. Böyle bir diyalog ve işbirliği, yeni bir siyaset kültürünün köşetaşlarını koyacak, temel taşlarını döşeyecektir. Biz buna, deyim uygunsa, "siyasal yaşamın çevre sağlığı" diyoruz. İşte siyasal yaşamın sağlıklı bir çevrede, sağlıklı bir ortamda geçebilmesi için, iktidar ve muhalefet, toplumun bütün güçleri arasında bir diyalog ve işbirliği gerekiyor. Siyasal iklimin temiz kalabilmesi, siyasal ortamın zehirlenmemesi için böyle bir yaklaşıma gerek vardır. Askeri darbelere, demokrasiyi ayaklar altına alma kalkışımalarına karşı da, siyasal bünyenin bağışıklık kazanabilmesi için, uygarca bir diyalog ve işbirliği aşısı, kanımızca, büyük önem taşıyor. Hoşgörü temelinde, karşısındakinin düşüncesine saygı temelinde böyle bir işbirliği, baştan vücudun bütün organlarına, vücudun tek tek bütün hücrelerine kadar, partilerden tek tek bireylere kadar her düzeyde geçerlidir.

Böyle bir anlayışın yerleşebilmesi için, en başta siyasal

partilerin yöneticilerine büyük görev düşüyor. Bütün partilere büyük görev düşüyor. Sola büyük görev düşüyor. Ayrıca tek tek her ~~yurttaş~~ siyasal insana-yurttaşta büyük görev ve sorumluluk düşüyor.

HÜKÜMET-MUHALEFET İLİŞKİLERİ

Bir hükümetin hem yasal, hem de toplum vicdanında meşru sayılabilmesi için, hükümetle muhalefet arasında bir modus vivendi, birlikte yaşama tarzı üzerinde anlaşmaya varılması ~~çok~~ gerektiğine inanıyoruz. Bu birlikte yaşama tarzının temeli Anayasa'dır, Seçim Yasası, Siyasi Partiler Yasası gibi bellibaşlı yasalardır. Bu yasalar ~~muhalefe~~ hükümetle bütün muhalefet temsilcileri arasında ya yeni baştan yapılmalı, daha hafif deyişle, antidemokratik hükümlerden arındırılmalıdır. Bu konuda hükümetle muhalefet partileri arasında bir mutabakat, bir oydaşma, Consensus denilen bir genel rıza sağlanmalıdır. Sağlanmalıdır ki, toplum vicdanı, kamu vicdanı gönül rahatlığıyla şunu diyebilsin: "Evet, gerçekten de seçimler meşrudur. Hakkaniyet ölçülerine uygundur. Bu seçimlerde hakkaniyet duygusu hiçbir biçimde zedelememiştir."

Ama bunu diyebilmekten ne kadar uzağız. Hükümet, dıştan bakınca esnek, güleryüzlü gözükmektedir ama, önce referandumla sonra da çıkardığı Seçim Yasası'yla muhalefetin kuyusunu kazmak için her şeyi yapmıştır.

Seçimlerin hakkaniyet ölçülerine uygun olduğunu söyleyebilmek için, ~~yaklaşık~~ bu konuda muhalefetle hükümet arasında bir asgari görüş birliği sağlanması gerekiyordu. Hükümetle muhalefet arasında asgari bir güven duygusunun oluşması zorunluydu. Ama bir Başbakan, siyasal rakiplerini tasfiye edebilmek en olmadık hesaplar içine girebiliyorsa, asgari siyasal ahlâk ~~kuralları~~ ölçülerine uymayan biçimlerde davranabiliyorsa, böyle bir güven duygusundan söz edilebilir mi? Siyasal rakiplerini referandum yoluyla tasfiye etmek isteyen, Referandumdan bir gün öncesine kadar "Bu yıl seçim olmaya-

cak" deyip, referandum günü saat 17.01'de "Seçim ver" diyen bir Başbakan'ın asgari siyasal dürüstlüğe sahip olduğu söylenebilir mi?

Demek ki, ülke düzeyinde siyasal yaşamın uygarca ilişkiler temeline oturabilmesi için, hukukun üstünlüğü ilkesini toplum yaşamına egemen kılmak gerekiyor. Bu yolda varolan bütün ~~engeller~~ anti-demokratik engellerin kaldırılması hedeflenmelidir. Ama bu amaçla önce âdil bir Seçim Yasası ve seçim düzeni üzerinde görüş birliğine varılabilmelidir. Varılabilmelidir ki, bugün hükümette olan parti de, yarın muhalefete düştüğünde hakları güvence altında olabilsin. Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit'in de belirttiği gibi, "Âdil bir seçim sistemi konusunda muhalefetin dayanışması yetmez. Seçim sistemin üzerinde hükümetin de, muhalefetin de uzlaşması gerekir."

Tıpkı bir maçın kuralları gibi. Kuralları taraflardan biri, tek başına ve keyfi olarak belirleyebilir mi? ~~İkkin~~ Taraflar kurallar üzerinde anlaşmalılar ki, sonra bir yarışmadan, özgürce bir ^{dolayısıyla} rekabetten söz edilebilsin. Bu olmamıştır. Seçimlerin meşruiyeti ^{üzerinden} çıkan hükümet ve hükümet çoğunluğu üzerine rine koyu bir gölge, derin bir kuşku düşmüştür. 1983 seçimlerinde rakiplerinin zorla siyasetten yasaklanmaları sonucu, ANAP ~~hükümeti~~ ^{zaten} "haksız iktisap" la hükümet olmuş, ~~bu seçimlerde~~ ^{tu} 29 Kasım 1987 seçimleri, bu kez ^{asıl} fırsat eşitsizliği ve Seçim Yasası'ndaki katmerli barajlarla ~~ikkin~~ "haksız iktisap"ı sürdürmüştür.

29 Kasım seçimleri, bir seçim hukukunun iki evrensel ilkesinden biri olan SEÇİMLERİN İÇTENLİĞİ ilkesini hiçe saymıştır. Seçimlerin içtenliği ilkesi, Anayasa Hukuku Profesörü Sayın Bahri Savcı'nın belirttiği gibi, her görüşün kamuyu önüne "EŞİT DERECEDE" sunulmasıdır. "Bütün düşüncelerin, tasarımların, önerilerin, vaatlerin, eleştirilerin; seçim platformlarında, aynı projektörlerin ışıkları ile aynı derecede aydınlanmış olarak, seçmenin yeğlemesine sunulmasının

sağlanmasıdır."

Her partiye görüşlerini sunmada sağlanan bu eşitliktir ki, seçmenin her akımı gerçek nitelikleriyle tanıyabilmesi olanağını yaratır. Seçmenin oyunu, kaygıya, korkuya kapılmadan, aldatmalardan kurtulmuş olarak, gerçekten kendi içten kanısı, içten düşüncesi olarak vermesini sağlar.

Seçim hukukuyla, seçim düzeniyle ilgili olarak daha baştan toplum vicdanının kabul edemeyeceği büyük eşitsizlikler söz konusu olmuştur. Marksist bir parti seçimlere girememiştir. Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni kurma amacıyla yurda dönen Haydar Kutlu ile Nihat Sargın'ın gözaltına alındıkları, ağır işkence gördükleri, toplumdaki bir suçlu gibi sorgulandıkları, ağır işkence gördükleri, toplumdan enterne edildikleri durumda seçimler yapılmıştır. Herhalde bugün olmasa da yarın tarih, bu derin çelişkiyi acı bir alayla kaydetmeden geçemeyecektir.

Seçimlerin içtenliği ilkesini ağır biçimde zedeleyen yalnız bu örnek değil.. Bütün bir 12 Eylül sonrası siyasal yapı, Anayasa'dan çeşitli yasalara kadar değişik "hukuk" düzenlemeleri, seçim öncesi eşitsizliği açıkça ortaya koymaktadır. Televizyonun, radyonun, kamuoyu oluşturma araçlarının kullanılmasından devlet ve belediye olanaklarının seferber edilmesine, mali kaynaklardaki muazzam eşitsizliğe varıncaya kadar hemen her şey, vicdan ve sağduyu sahibi hiçbir insanın içine sindiremeyeceği ağır eşitsizlik örnekleridir.

Seçim hukukunun bir başka evrensel ilkesi, seçimin âdil olması, yani SEÇİMLERİN ADALETLİLİĞİ ilkesidir. Bu ilkeye göre, kazanılan oy ile elde edilen sandalye arasında "Hakkeniyet ve adaletlilik dengesi" bulunmalıdır. Bizde, hatırlanacaktır, 1965 seçimlerinde "milli bekîye" (ulusal artık) usulü vardı. Bu usulle, seçmenin oyu hiçbir biçimde yitmemiş, oy yüzdesi aynen Meclis'e yansımıştı. Türkiye İşçi Partisi'nin yüzde 3 oya ve 15 milletvekili ile

çıkartıp Meclis'e girdiği dönemdi bu dönem. Ve sanırım, ülkemizin siyasal yaşamında, toplumun demokrasi bilincinin ilerlemesinde olumlu gelişmelerin olduğu bir dönemdi. Ülke gerçekleri olabildi-
ğince kamuoyuna yansımış, parlamento ülke sorunlarının canlı bi-
çimde tartışılabilirdiği bir forum olma yolunda büyük bir adım at-
mıştı.

"Millî bakıye" usulünü elbette ille uygulanması gerekli bir temsil biçimi saymıyoruz. Her partinin, hükümet olmayı amaçlayan her siyasi kuruluşun Meclis'te makul bir çoğunluk elde etmeyi amaçlaması da doğaldır. Ancak seçim sisteminin, makul bir çoğunluk elde etme ~~niyeti~~^{gla} niyeti arasında, ~~bu iki kavramın birbirine karşıt olması ve bu ikisinin bir arada bulunması~~ araçla amaç arasında da bir uyum olması gereği herhalde kabul edilecektir. En azından seçim sisteminin "temsil hakkaniyeti" ilkesini zedelemeyecek biçimde olmalıdır.

Bir yandan fırsat eşitliğini hiçe sayan bir seçim yapılmıştır. Buna % 36 oy ile Meciis'teki sandalyelerin % 65'ini alma gibi seçim adaletini, temsil hakkaniyetini ağır biçimde yaralayan bir "haksız iktisap", ulusal iradeye haksız bir elkoyuş eklenmiştir. ANAP 29.732 oyla, ~~xx~~ SHP 52.834, DYP 77.676 oyla bir milletvekili çıkarırken, seçmenlerin % 39.79'unu karşılayan ve 4.735.395 oy alan dört parti ile bağımsızlar ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ meclis dışında kalmışlar, bir bakıma hükümet eliyle Meclis dışına itilmişlerdir. Üç parti Meclis'e girerken, Erneğin 1974'te hükümet kuran Ecevit ve Erbakan'ın partileri ~~xxxxxx~~ ve Marksist sol bugün Meclis'in dışındadır. Besbelli ki, en üst düzeyde bir siyasal forum olması özlenen Meclis, bellibaşlı siyasal akımları ~~xxxxxxx~~ bünyesine alabilecek niteliğe kavuşmamıştır. Bunun demokratik bir iş-
parlamentonun saygınlığını pe-
tikrer sağlanmasına yardımcı olmayacağı, ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ siyasal ~~xxxxxx~~ yelpazeni
~~xxxxxxxxxxxx~~ kıştırmacı bir adım olmadığı açıktır.
~~belli odakları~~

Attila, Ben Yoseph Bir Daka Seruni
Yazganamed, (Millet), 18 April 1987, Araya bushes

özerkliğinin, bilim adamlarının araştırma özgürlüğünün güvence altına alınması da böyledir. Televizyonun, radyonun, basının bir demokratik tartışma forumu, alana durumuna gelmesini özendirmek, ~~bu~~ ~~ixdix~~ bunun yolunu açacak girişim, karar ve önlemler böyledir. Mahalledeki, işyerindeki ^{bozukluk,} yeksiklik ve aksaklıklardan, ülke ve dünya sorunlarının tartışılmasına ~~var~~ kadar, her çeşit görüş kamuoyuna serbestçe yansıyabilmelidir. Gerek bireysel, gerekse to lu ve örgütsel ^{dir.} çıkış kanalları bulabilmeli ~~kanalları~~ Bunun da kendi içinde dayanacağı altyapı, toplumun en geniş biçimde bilgilendirilmesidir. Devlet ve toplum yaşamında alabildiğine saydamlık ve açıklıktır. ^{değişik siyasal kuruluşların, kurum-} Ancak böyle bir siyaset kültürü ortamında, insanlarımızın görüş ^{ları} çeşliliği sayesinde gerçek bütün yönleriyle ortaya çıkabilecektir. Böldemokratik le bir karşılıklı ⁿⁱⁿ denetim mekanizmasıyla, ilk anda çekici gibi gözüken, üstünkörü, yüzeysel yaklaşım ve keyfi kararların vereceği zararlar zamanında önlenilebilecektir, toplumsal maliyet en etkin, en verimli bir düzeye ancak böyle bir süreç içinde düşürülebilecektir. Toplumun ortaklaşa zekâsı, kollektif bilgelik, ancak demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yerleştiği ölçüde dışa-vurabilececek, gerçekleştirilecektir.

13. 1. 88

SAVLAR VE KARSİ SAVLAR

Kaba antikomünizm, yıllardır TKP ile ilgili bir strectip, bir kalıp yargı yarattı. Buna göre, komünizm totaliter bir ideolojidir. Başka bir görüş ile yanyana yaşamayı kabul etmez. Sovyetler Birliği, komünist ideoloji temeline dayalıdır. Dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin amacı, bütün dünyada kayıtsız-şartsız kendi hegemonyasını kurmaktır.

--- TKP de bu idelojiyi benimsemiştir. TKP, Sovyetlerden emir ve direktif alır. Dolayısıyla TKP, Sovyetler Birliği'nin, SBKP'nin uydusudur.

--- TKP, mevcut anayasal düzeni yıkıp yerine Marksist-Leninist totaliter bir düzen kurmayı amaçlar.

--- Marksist-Leninist anlayış, totaliter olduğu, kendisinden başka bir görüşe hayat hakkı tanımadığı ve bir karine olarak bizde tanıyamayacağı için, Marksist-Leninist TKP de demokrasinin düşmanıdır. Dolayısıyla, demokrasinin düşmanlarına demokrasiden yararlanıp demokrasiyi yoketme hakkı, fırsatı, lüksü tanınmaz.

--- TKP, bir "dış güç"tür. Kökü dışarıdadır. TKP, bir beşinci koldur. "İç düşman"dır.

--- Türkiye'yi 12 Eylül'e getiren anarşi ve terör olaylarında ve Türkiye'yi bölmeye yönelik faaliyetlerde Sovyetler Birliği'nin rolü vardır. Sovyetler Birliği; bu amacı, en başta TKP eliyle uygulamaya çalışır.

--- Türkiye'nin jeopolitik konumu, coğrafi durumu, Komünist Partisi'ne izin verilmesine elverişli değildir.

İşte yıllardır zihinlere işlenen böyle bir komünizm ve TKP strectipinden, kalıp yargısından hareketle, şu Aristo mantığı yürütülüyor ve şu sonuca varılıyor:

--- TKP, kimi ve neyi destekliyorsa kötü, TKP neye karşı çıkıyorsa iyidir, ülkenin hayrınadır.

Bu savların ciddiye alınacak yanı olduğunu sanmıyoruz. Soğuk savaş döneminden kalma savlardır. Komünizmi, komünistleri birer umacı gibi gösterip, halkı korkutmayı amaçlamaktadır. Tıpkı çocukları umacıyla korkutur gibi, tek sözle, "komünizm" sözüyle, halk korkutulmaktadır. Gericiliğin karşıtları ise, şu ya da bu ölçüde komünistlere yakın olmakla suçlanmaktadır. Gericiliğin düşüncesinden değişik bir düşünce, komünistlerin görüşlerine benzemekle suçlanmaktadır. Böylece komünizm yasağı ile zincirleme bütün görüşler mahkûm edilmek istenmektedir. Dolayısıyla, dikkatler asıl sorunlardan ya uzak tutulmak istenmekte ya da "Şimdiki duruma razı olun, yoksa daha beteri gelir" anlayışı işlenmekte, böylece en tutucu kesimin iktidarı güvence altına alınmakta, bu amaç güdülmektedir.

Komünizmin "totaliter bir ideoloji olduğu, paylaşma kabul etmez bir görüş olduğu" yolunda sav, geçerli değildir. Elbette geçmişte Stalin döneminin uygulamaları, Sovyetler Birliği'nde "tek parti"li bir uygulamaya gidilmesi, bu görüşlere belli malzemeler sağlamıştır. Ancak sosyalizmde, birden fazla politik partinin de olduğu tersi örnekler de vardır. Örneğin, Doğu Almanya'da, Polonya'da, Çekoslovakya'da, vb. Kaldı ki, bunların hepsi, belli tarihsel dönemin uygulamalarıdır. Ve zaten konumuzu da doğrudan ilgilendirmemektedir. Türkiye'deki durumu, başka ülkelerdeki uygulamalara bakıp çıkarsamak doğru olmaz. Bizim ne dediğimize bakmanız daha doğru olmaz mı?

Biz diyoruz ki: Bizim dünya görüşümüz, ^{ün,} totaliter bir anlayışla en küçük bir ilgisi yoktur. Biz gerçeğin tekeline sahip olduğumuzu söylemiyoruz. Bir tek biz biliyoruz, başkaları bilmiyor demiyoruz. Böyle saçma bir sav hiçbir zaman da ileri sürmedik.

Bizim dünya görüşümüz, bütün insanlığın en yüce zihinlerinin olumlu deney ve birikimleriyle, ülkemiz gerçeklerinin bireşimine, sentezine dayanıyor. Bize göre, Marks, Engels ve Lenin, insanlığın düşünce tarihinin en yüce tepeleridir. Onlar zaten ~~geçmişin~~ kendilerinden önceki bütün

den önce gelen bütün büyük düşünürlerin görüşlerinden yararlanmışlar, bu görüşlerin canlı, yaşayabilir yanlarını almışlar, ^{kendi} düşünce sistem-larıyla bütünleştirmişlerdir. Ama biz onların da, mutlaka ve her za-man doğru oldukları gibi kör bir inanca saplanmıyoruz. Marks da, En-gels de, Lenin de sık sık belirttiler: "Konunun bu yanını eksik gör-dük, o zaman şu yanını yeterince göremedik, elde yeterli bilgi yoktu, henüz incelediğimiz olgunun, nesnenin bütün öğeleri, kanıtları ortaya çıkmamıştı, tarihsel durum o zaman başkaydı, şimdi daha önce söyledi-ğimizin şurasını değiştiriyoruz, burasını atıyoruz, tamamlıyoruz" de-diler.

Böyle demedikleri zaman da görebiliriz ki, onların kavramla-rı, kategorileri, yaşamın gidişi içinde belirdi, oluştu, gelişti, değis-ti.

Biz klasiklerin de yanlış olduğunu, yanlışlıklarını kendilerinin kabul ettiğini de biliyoruz. Çünkü yanılmak insana özgü bir şey. Yanılmak, yanlışlıklarını düzeltmek insanı küçültmüyor. Tersine, daha çok yanlışlar, hele yanlışlarında direnenler arasında daha yüce bir yere koyuyor.

Biz mücadele ettiğimiz görüşlerin bile bazı yanlarının doğru olabileceği kanısındayız. Ama her mücadele sırasında, genel olarak görüşlerimizin karşı bir görüşe oranla doğru olduğu inancındayız. Yaşamı bütünleyen, sorunlara, sorunların çözümüne katkıda bulunan bütün görüşlere, kimden gelirse gelsin, önyargısız açığız. Biz mu-a-rızlarımızı toptan yanlış saymıyoruz. Onların doğru, değerli yanlarını inkâr etmiyoruz. Inkâr etseydik, o zaman kendi düşüncemizin değerini aşındırmış, önemini azımsamış olurduk. Komünistlere olan gereksinim kalkardı ortadan. Tam tersine, bizim görüşlerimizin de toplumsal ya-şama katkısı, hem de ^{toplum} dönüştürücü büyük katkısı olacağına inanıyoruz.

Bunları söyledikten sonra, acaba bize yöneltilen "totali-terlik", "demokrat olmama", vb. savlarının temelsiz, haksız suçlamalar olduğu ortaya çıkmıyor mu?

--- Bugün ülkemiz kamuoyunda, basında geniş bir kesim, Komünist Partisi'nin serbestçe faaliyet göstermesini destekliyor. Muhalefet partileri olumlu bir tutum almışlardır. Sorun, Anavatan Partisi hükümetinin nasıl bir tutum alacağına bağlıdır, Liberal, hatta neoliberal denilen hükümet, her gün esneklikten, hoşgörüden, medâni ilişkilerden söz eden Sayın Başbakan'ın tutumu ne olacaktır? Sorun, özünde gelip bu noktaya dayanıyor.

Bir kesim, Türkiye'de Komünist Partisi'nin kurulmasına açıkça karşı çıkamıyor. "Henüz zamanı ve ortamı elverişli değil" diyorlar. Örneğin, Hürriyet gazetesi başyazarı Sayın Oktay Ekşi böyle düşünüyor. Bize öyle geliyor ki, zaman ve ortam, eğer sürekli ertelenir ve hep elverişli olması beklenirse, hiçbir zaman gelmeyecektir. İnsan, "Ben bundan yanayım, komünistler de serbestçe konuşursunuz, şup örgütlenebilmeli" derse, ^{sanırsınız,} zamanın ve ortamın daha elverişli olmasına katkıda bulunmuş olur.

Bir kesim var ki, daha çok Tercüman gazetesi böyle. Örneğin Sayın Nazlı Ilıcak ve Taha Akyol, bizim yasal çalışmamıza bütün güçleriyle karşı çıkıyorlar. Alışılmış kalıplarla bize hücum ediyor, "milliyetçi-muhafazakâr" diye nitelâdikleri insanları bize karşı, daha hafif bir söz bulamıyorum, "kışkırtmaya" çalışıyorlar.

Tercüman gazetesi yazarı Akyol, suçlamalarının kapsamını öylesine genişletiyor ki, "Sayın Cumhurbaşkanı'nın bile bayram mesajında komünizme karşı çıkarken, 'komünizm'in edını koymaktan kaçındığı bir ortam teşekkül etmiştir" diye yazıyor. Nazlı Ilıcak, Başbakan Özal'ı ve Anavatan Partisi'ni, Türkiye Komünist Partisi'ne cesaret vermek ve ~~kıskırtıcı~~ milliyetçi kitleleri afyonlamakla suçluyor.

Bize göre, gerek Ilıcak, gerekse Akyol'un yazılarına, Tercüman gazetesinin tutumu, ülkemizde uygarca politik ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmuyor. Politik havayı temizleyici değil, tersine kirletici, bulandırıcı, gerginleştirici bir nitelik taşıyor.

Suçlamalarında eskiye göre değişen nerdeyse hiçbir şey yok. "TKP beşinci koldur, "Sovyet kuklası"dır, "maşa"dır, diyorlar. Buradan çıkarak Nazlı Ilıcak, Sovyet doğal gazının ülkemizi her an ekonomik tehdit altında tutacağını ileri sürebiliyor. Biz bu görüşlerin iç politikada yumuşamaya yardım etmediği gibi, komşularımızla ilişkilere de, ülkemizin ekonomik çıkarlarına da yardımcı olmadığı kanısındayız.

Biz gerginliği tırmandırmaktan yana olmadığımızı açıkça söylüyoruz. Ancak bir kesimin yazıları, görüyor ki, bu gerginliği tırmandırmaya hizmet ediyor. Bu konuda kimin sorumluluk duygusu içinde, sorumluluk duygusuyla hareket ettiğinin takdirini, değerlendirmesini kamuoyuna bırakıyoruz .

İkinci olarak, bu çevre, halkımızın örf ve âdetlerine, gelenek ve göreneklerine saygılı olduğunu söylüyor. Karşıtınızın, muarızınızın görüşlerine açıklamasına olanak tanımadan, ona tek yanlı ~~suç~~ suçlamalarda bulunulduğu görülmüş müdür? Karşısındakini zorla susturup, konuşturmayıp, ~~alkış~~ dilini bağlayıp ona sürekli saldıran, mertlik ve dürüstlüğü en büyük erdem sayan halkımızın gelenek ve göreneklerine aykırı değil mi? Bizim görüşlerimizin ne olduğunu kendi ağzınızla bize yakıştırıp, karşınızdakine hiç söz hakkı tanımamak, biraz ayıp olmuyor mu? Hakkeniyet duygusunu, eşitlik ölçülerini, adaleti her şeyin üstünde tutan gelenek ve göreneklerimizle bu tutum ne ölçüde bağdaşıyor? Bunu değerlendirmeyi de özellikle

Tercüman gazetesinin "milliyetçi-muhafazakâr" diye nitelediği insanlarımızı bırakıyoruz. Bu konuda kimin tutumunun gelenek ve göreneklerimizle daha uygun düştüğü konusunda bir kez daha düşünmelerini öneriyoruz. Ve diyoruz ki: Komünistleri ~~karşı~~ başkalarının değil, bir de doğrudan kendi ağızlarından, bizim ağzımızdan dinlemek daha doğru olmaz mı?

--- Biz düşünüyoruz ki, bugün hepimizin liberalliği, demokratlığı, hoşgörü anlayışımız, uygarca ilişkilerden yana olup olmadığımız

karşılıklı sınavdan geçiyor. Eşit koşullarda girilen bir sınav değil, ama toplum vicdanının değerlendireceği, onda derin iz bırakacak bir sınav bu. Bir bakıma, bir toplumsal olgunluk sınavı.

Bundan 22 yıl öncesini hatırlıyoruz: Ceza Yasası'nın 141 ve 142. maddelerinin Anayasaya aykırı olduğu konusunda Türkiye İşçi Partisi, Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştu. O zaman Anayasa Mahkemesi, yediye karşı sekiz oyla, bu maddeleri iptal etmedi. Bundan yirmiiki yıl önce, üstelik Türkiye İşçi Partisi yasal faaliyet gösterebiliyordu. Ceza Yasası'nın söz konusu maddelerine karşı, bu maddelerin toplum vicdanını yaralayan yorumlarına karşı, güçlü bir tepki birikmişti. Anayasa Mahkemesi'ndeki oylama ise, nerdeyse başabaş sayılabılırdi. Şimdi aradan 22 yıl geçmiş bulunuyor. Ve sanıyoruz ki, umuyoruz ki, o günden bu yana siyasi olgunluk düzeyimiz belirli bir gelişme göstermiştir.

Yine bundan sekiz-dokuz yıl öncesini hatırlıyoruz: 1978 yılında Türkiye Komünist Partisi'nin programı İstanbul'da Ünün Yayınevi tarafından yayınlanmış, ancak 142'nci maddeye dayanarak yayınevi sorumlusu hakkında dava açılmıştı. Sonunda İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi, 142'nci maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine vardı ve söz konusu maddenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin iptal başvurusu gerekçesi, hukuk tarihimizin gerçek bir yüzüğü olarak, sanırız, hep hatırlanacaktır. Mahkemenin 26 Ocak 1979 günlü kararında özetle şöyle deniyordu:

"1930 yıllarındaki İtalyan yönetiminin düşünce biçimi ve bunu gerçekleştirmek için uyguladığı yöntem, bilindiği gibi, yalnız İtalyan ulusuna değil, tüm dünya uluslarına bugün dahi acı anılardan başka bir şey bırakmamıştır. Bu acı günleri bir daha yaşamamak için, insanlığın, düşünce özgürlüğünün gerçekleşmesi için halen yoğun bir çabanın içinde bulunduğu bir gerçektir. Bu itibarla, ubgün hür demok-

retik nizamla yönetilen hemen hemen tüm ülkelerin ceza yasalarında yer almayan bu maddenin Anayasa'ya aykırılığı iddiası heyetimizce ciddi görülmüştür. Çoğulcu demokratik rejimi tam ve doğru anlamda gerçekleştirmenin temel koşulu, herkese serbestçe örgütlenme hakkının tanınmasıdır. Bu nedenledir ki, İspanya ve Portekiz son rejim değişikliklerinden sonra, Yunanistan ise cunta hükümeti yıkıldıktan sonra, tüm Avrupa devletlerinde olduğu gibi, yasalarında bulunan 142'nci maddenin benzerini tamamiyle kaldırmışlar, böyle bir madde Avrupa'da yalnız bizim yasamızda kalmıştır. Bu haliyle de, maddenin Anayasa'ya aykırılığı iddiasının ciddi olduğu görüşü kendiliğinden doğrulanmaktadır."

Bu arada tek parti döneminde, bundan neredeyse elli yıl önce, 1939'da TKP lideri Şefik Hüsnü'nün ülkeye serbestçe dönebildiğini hatırlıyoruz.

Geçmişteki bu örnekleri niye hatırlatmaya çalıştık. Şunun için: Ülkemiz o yıllardan bu yana demokrasi yolunda ~~iki~~ ileri doğru mu mesafe alıyor, yoksa geriye mi sayıyor? Demokrasi bilincimiz o yıllardan bu yana gelişme içinde mi? Yoksa geriliyor mu?

Biz komünistler, insanların ^{sklını,} bilincine ve sağduyusuna güveniyoruz. inanıyoruz ki, her türlü olumsuz şartlandırmaya rağmen, karmaşıklığı, giriftliği içinde toplum bilinci, toplumun siyasi olgunluk düzeyi eskisine göre gelişmektedir. Bu gelişme; elbette dümdüz bir çizgi izlememekte, zikzaklar çizmekte, bazan geçici olarak gerilemekte, ama sonunda bir bütün olarak ~~iki~~ ilerlemektedir.

Görüyoruz ve inanıyoruz ki, komünistlerin demokrasi güçlerinin nice özveri pehasına yürüttükleri mücadele boşa gitmemiştir. Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'ın cenaze töreni, inançları uğruna kararlılıkla mücadele eden insanlara toplumumuzda duyulan derin sevginin, temiz duygunun bir örneği olmuştur.

Biz büyük hayallere kapılmıyoruz ama, Komünist Partisi'nin

Ülkemizde yasal olarak kurulmasından yana olanların sayısının bugüne göre çok daha artacağına inanıyoruz. Komünist Partisi'ni bugün hâlâ en sert ve yekık almayan biçimde suçlayan kesimlerin bile, eski önyargıların etkisiyle hareket ettiklerini sanıyoruz. Zamanla bu önyargıların trpleneceği, komünistlere olan tutumlarının daha uygarca bir temele oturacağı kanısını gözden uzak tutmuyoruz. "Bugün henüz zaman ve ortam elverişli değil" diyenl ikircimli çevrelerin ise, tutumlarını daha olumlu yönde değitireceklerine inanıyoruz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Paylaşılacak, Daha Çok Da Tartışılacak İçin

Bazı Sesli Düşünceler ve Sorular

Mehmet ERGÜL

ATILIM'ın geçen sayısı özendirdi beni. Düşünceyi dürtüyor. Partiyi ^{daha iyi} tanımış oluyoruz. Eksiklerimizi görmeye yardımcı oluyor. Görüşlerin hepsine ^{elbette} katkı katılmak şart değil. Canlı bir düşünce ortamının ilk işaretleri.

Elbirliğiyle çözümleri bulmaya koyulacağız.

Önce sorular oluşuyor insanın zihninde. Her komünistin kafasında. Soru oluşuyor, sorular oluşuyor. Çözüme giden yolu birlikte bulmak için önce sorular sormalı, diyorum. Sonra soruları partideki yoldaşlarla, daha geniş sol kamuoyuyla tartışmalı.

Sorularımızın yanıtları elbette kolay değil. Yanıtlar, bir seferlik ve mutlak da değil. Her yanıt, sorunun çözümüne küçük bir ^{küçük bir katkı} parça olabilir, diye düşünüyorum. Soruyu giderek daha uygun sorabiliriz. Yanıtlar süreç içinde gelişir. Biri, öncekini bütünler, geliştirir, değiştirir, ekler, çıkarır, yadsır, yetkinleştirir.

Bunun yeri, en başta, parti basını elbette.

ULUSAL KİMLİK SORUNU

En temel konularımızdan biri, başlıcası, Türkiye toplumunun yapısı, özellikleri, kimliği konusudur. Genelin içinde özellik bulma durumundayız. Bu toplumun hücreleri, dokularıyız. Tarihten bugüne ne gibi özgüllükler taşıyor toplumumuz? Sınıflar, katmanlar, gruplar nasıl oluşuyor, gelişiyor, değişiyor? Bugün ne durumdadır? Hepsi, araştırılacak, yanıtları parça parça verilebilecek sorulardır. Kutlu yoldaş, 7'inci Plenumu açış konuşmasında, "Ülkemiz sol hareketinin gündeminde toplum yapımızın ta aileye kadar Marksist açıdan sosyolojik ve sosyal-psikolojik araştırılması gibi konular hiç yer almadı. Aynı şekilde, toplumumuzun üst yapı özellikleri, yani toplumsal düşüncenin gelişmesi, toplumsal, bilinç, hukuk, felsefe, din, ahlak

ve gelenekler, kültür ve estetik, vb. gibi alanlar Marksist açıdan yeterince ciddi bir incelemeye tâbi tutulmadı. Biz de bu konulara yeterince dikkat ayırmadık."

Doğrudur. Kolay yapılacak iş de değildir. Mozaikleri, küçük parçaları, ancak bugünden başlanırsa, uzun, zahmetli çalışmalarla yapıştırılabilir, oluşturulabilir. Bazısı tek tek aydınların, bazısı toplu çalışmanın ürünü olabilecek işlerdir.

Marks ve Engels'in Toplu Yapıtları'nın fihristini açıyorum? 12, 13, 14. üncü ciltler nerdeyse tümüyle Türkiye'ye ayrılmıştır. Çoğu yazıları dilimize "Doğu Sorunu" diye de çevrilmiştir. Yalnızca başlıkları üç sayfa tutuyor: Türkiye'nin tarihi, ekonomik yapısı, toplumsal ve politik düzeni, ulusal sorun, ulusal ilişkiler, ^{ordn} dini sorun, Türk halkının ulusal özellikleri, tarihsel gelişmenin özgülükleri... Böyle gidiyor... Daha çok 1853-56 Kırım Savaşı dönemini, biraz da 1876-77 Osmanlı-Rus Savaşı ve Birinci Meşrutiyet dönemini içeriyor.

Hareketimizin kurucuları büyük dikkat veriyorlar Türkiye'ye. Marks, 1853'te "Türkleri, Türkiye'nin ^{egemen sınıfı} ~~yabancı sınıfları~~ diye tanımlamamız hayli güç" diye yazıyordu. "Çünkü" diyordu Marks, "toplumun değişik sınıflarının ^{ilişkileri,} ~~ilişkileri~~ değişik ırklarla alabildiğine karışmıştır. Değişik yerlere ve durumlara göre, Türk, işçidir, çiftçidir, küçük mülk sahibidir, tâcirdir, feodalizmin en alt ve en barberca aşamasında feodal ağıdır, memur ya da askerdir; ama bütün bu değişik sosyal konumlarıyla Türk, ^{imtiyazlı bir} inanç sistemi ve ulusa mensuptur. Yalnızca Türk, silah taşıma hakkına sahiptir ve en yüksek Hıristiyan, en alt Müslümana ~~karşı~~ karşılaştığı zaman kenara çekilip yol vermek zorundadır." (Toplu Yapıtlar, Cilt 12, s. 8)

Kendi ülkesinde egemen sınıf değil, ama imtiyazlı bir inanç sistemine mensup bir soy. İktisadi bakımdan egemen değil. Ama en düşük katmanının üyesi bile, inanç sistemini yüksekte tutu-

yor. Köklü farklılık, özgüllüktür bu.

Yirmibeş yıl sonra Marks, Wilhelm Liebknecht'e yazdığı mektupta, "Türk köylüsünü -dolayısıyla Türk halk yığınlarını- inceledik ve onun kişiliğinde, hiç kuşku yok ki, Avrupa ~~küçük~~ köylülüğünün en verimli ve sağlam ahlâklı temsilcilerinden birini görüyoruz" diyordu (Toplu Yapıtlar, Cilt 34, s. 247).

Verimlilik ve sağlam ~~sa~~ ahlâklılık. Bu ^{çok} dikkate değer bir özelliktir.

Araden yüzküsur yıl geçmiştir. Türkiye ve Türkiye insanı büyük değişiklikler geçirdi. Bugün ne durumdayız? Türkiye toplumunun sosyal yapısı nasıl bir değişme göstermektedir? Değişik sınıflarıyla Türkiye insanının değer yargıları nelerdir? Nasıl bir değişim içindedir? Neye, ne zaman tepki gösterir? Boş zamanını nasıl değerlendirir (ya da değerlendirmez?) Yirmibeş yıldır Avrupa'ya göçten ne almış, ne kazanmış, ne yitirmiş, Türkiye'ye nasıl değer yargılarıyla gelmiştir? Değişik sınıf ve katmanlar ne gibi değişim içindedir? Daha akla gelebilecek sayısız sorular vardır, ülkemizde işçi ve demokrasi hareketinin geleceği açısından önem taşıyan.

Yüz küsur yılda değişen çok şey vardır ama, örneğin ordu ve din konusu yine özgüllüğünü, belli ağırlığını koruyor.

Anadolu gibi ^{uygarlığın} ~~uygarlığın~~ beşiği bir yerde, soyca karışmış ve çok değişik etkilere maruz kalmış insanlarımızın yaşam ve düşünce tarzları ne gibi özellikler gösteriyor?

Ciddi sosyolojik çalışma azdır ülkemizde. Mübeccel Kiray'ın "Ereğli - Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası" ve Prof. İbrahim Yasa'nın "Hasanoğlan Köyü" çalışmaları ilk akla gelenler oluyor. Yurt dışındaki üniversitelerde tezler, tebliğler elbette yazılıyor. Ama 1980'den sonra üniversitelerimiz, özellikle sosyal-siyasal bilim-ler kurumlarımız büyük darbeler yemiştir.

Bu konuda elbette ana halka, demokrasiyi kazanma, düşünce üreten kurumları restore etme, geliştirme halkasıdır. Bu konu,

partimizin yasallığı konusuyla da içiçedir. Düşüncenin üreyeceği, serbestçe gelişeceği bir ortamı yaratmak temel önem taşıyor. Partinin araştırma-inceleme kurumlarını oluşturma yanısıra, solun düşünce merkezlerini, vakıf ve benzeri yollarla kurmayı düşünmekte yarar var, sanıyorum. Bu merkezlerin partiye, harekete katkısı ancak zaman içinde oluşup gelişebilir.

NASIL BİR PARTİ?

Bizim gibi bir ülkede Komünist Partisi'nin özellikleri nedir? Diyelim, sanayileşmiş bir kapitalist ülkeden ne gibi farkları olacak? Lenin, 1920'de A.Sultanzade'nin Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'ne sunduğu rapora bazı notlar düşmüştü. Burada Lenin, Komünist Partisi'ni, üyelik bileşimi ve özgül görevler açısından sömürge Doğu'nun köylü ülkelerinin düzeyine uyarlama gereğini belirtiyordu (Lenin, Toplu Yapıtlar, Cilt 42, s. 202). Bugün ülkemiz altmış küsur yıl önceki sömürge, yarı-sömürge Doğu değildir ama gelişmiş bir kapitalist ülke de değildir. Soru, zorlu bir sorudur. Yanıtı da kolay verilebilecek ^{gibi} ~~bir yanıt~~ değildir. Ama gelişebilmek için, yaşamın içinde, yaşamın gelişme doğrultusunda yanıtlar aramak gerekiyor.

SINIF MÜCADELESİNİN UYGARCA BİÇİMLERİ

Engels, "Uluslararası savaş durumundaki koşullar değişmişse, sınıf mücadelesi durumunda bu, hiç de ondan aşağı kalır değildir" (Seçme Yapıtlar, Cilt 1, s. 199) diyordu. Sınıf mücadelesi-
siddete dayanmayan
nin daha serpilip gelişeceği uygarca biçimleri nasıl egemen kılacağız? Egemen burjuvazi, bugüne kadar sürekli bizi ~~ayıklatmak~~ toplum yaşamından dışlamak istemişse, demek ki, bu çerçeveyi aşmamız, kırmamız gerekiyor. Dünyada barış içinde yanyana yaşama egemen bir kural durumuna gelmek zorundaydı, ülke ölçüsünde egemen burjuvaziyle işçi sınıfının, geniş emekçi kitlelerinin, onların temsilcilerinin ilişkileri nasıl olacak? Burjuvazi, komünistleri toplum yaşamından dışlamak istiyor, yeraltına atmak istiyor, kitlelerle bağlarını ge-

liştiremeyelim istiyor, Meclis'e, yerel yönetimlere giremeyelim istiyor. Öyleyse yasallık kazanmak, yasallığı koparıp almak, Meclis'e, yerel yönetimlere, tıpkı 1965-71 arasında olduğu gibi, Meclis'e, yerel yönetimlere girebilmek devrimci bir kazanım olacaktır. Bu bakımdan, toplumun bütün sınıflarının temsilini sağlayan bir anayasa çerçevesinde ^{ödün} oydaşma, (consensus) bizim açımızdan bir ~~uzlaşma~~ değil, bir kazanım olacaktır. ^{Politika zaten uzlaşma ve ortaklıktır} Ödün de verilir, uzlaşılır da. Ama o bile değil, bunu egemen burjuvaziye dayatabilirse başarı olacaktır.

Şimdi Sosyal Demokratları, Atatürkçüleri, hatta demokratik ^{işbirlikçi} sağın temsilcilerini politik yaşamın dışında tutmak isteyen, ^{oligarsşi-} ye Komünist Partisi'nin yasallığını ~~dayatabilirse~~ dayatabilmek ^{uygar davranışlar ve ilkeleriniz} egemen burjuvaziye ~~dayatabilmek~~ zorla-
yabilmek kolay bir kazanım olmayacaktır.

^{sanırım,} Üzerinde düşüneceğiniz, ^{yanıtı} eskisinden farklı olacak bazı sorulardır, paylaşılmalı, daha çok da tartışılmak için bazı sesli düşüncelerdir bunlar.

Gamalı Haçsız Nazi Türkiye'de

ÖZAL VE HALEFOĞLU, LAROCHE İLE NEYİ GÖRÜŞTÜLER?

ABD Başkanlık edayı Lyndon LaRouche kimdir? - Faşist olmak için ille de kara gömlek giymek gerekmez - "Gamalı Haçsız" Naziler - "Avrupa İşçi Partisi" - LaRouche'un partisinden İsveçli Gunnarson, "Olof Palme, kara defterimizde, yakında Stockholm'de kan akacak" diyordu - CIA'den 100 bin dolar

Ali DALOĞLU

Temmuz ayının son günlerinde, gazetelerin "esrarengiz bir konuk" diye niteledikleri ~~bir Amerikalı~~ Türkiye'deydi. Bu Amerikalı, Başbakan Turgut Özal ve Dışişleri Bakanı Yahit Halefoğlu ile görüştü. İlk bakışta, denilebilir ki, ~~siyasetçi~~ ~~Başbakan~~ ~~Yahit Halefoğlu~~ ~~ile görüşme-~~ yabancı bir devlet adamıyla Başbakan ya da Dışişleri Bakanı görüşmeyecek de kim görüşecek? Bundan daha doğal ne olabilir?

Ama bu gelen Amerikalı ne resmi bir sorumluydu, ne de tanınmış bir toplum adamı... Gerçi, bir bakıma, tanınmıştı, ama karaün yapmakla tanınmıştı.

Amerikalının adı Lyndon LaRouche... Açıkça diyor ki: "Faşist olmak için ille de kara gömlek giymek gerekmez. Nazi olmak için ille de gamalı haç simge seçmemize bir neden yok.. Hatta kendimizi faşist diye adlandırmamak da olur. Bunların hiçbirine gerek yok. FAŞİST SADECE OLUNUR."

Eski Amerikan Başsavcısı Ramsey Clarke, LaRouche grubunun "Amerika'da faşist görüş ve duyguları yaydığını" belirtiyor. ABD'li gazeteci Denis King, Lyndon LaRouche ve ekibini, "gamalı haç olmayan naziler" diye niteliyor. King, LaRouche'un dünya çapında bir hareket oluşturmak istediğini, bu hareketin merkezlerinin ise Birleşik Amerika ve Federal Almanya olduğunu yazıyor.

Fransız Le Monde gazetesi yazarı Bernard Brigouleix, bu 60

yaşındaki Amerikalının bazen "ağızından köpükler saçtığını, bazen de bal damladığını" belirtiyor.

LaRouche, 1976 yılında Devlet Başkanlığı'na aday oldu. 40 bin oy toplayabildi. 1980'de Demokratik Parti'den Başkan adaylığı elemelerine katıldı. Yalnızca bunun için 2 milyon dolar harcadı. 1984 yılı Başkanlık seçimlerinde 18 eyalette 78,773 oy aldı.

"AVRUPA İŞÇİ PARTİSİ"

LaRouche'un karısı da aktif politikanın içinde. Adı, Helga Zepp-LaRouche. Alman asıllı. "Avrupa İşçi Partisi" adlı bir örgütü yönetiyor. Bu örgütün merkezi Wiesbaden kentinde. Ayrıca Birleşik Amerika, İsveç, Fransa ve bazı Batı Avrupa ülkelerinde kolları var. "Avrupa İşçi Partisi", 1970'lerin başında kuruldu. Programı, demagojik soyutlamalarla dolu. "Federal Almanya, bilimsel-teknik ilerleme temeline insanlı bir demokratik cumhuriyet olarak yeniden kurulmalı" diyorlar. "Eflatun, Sen Ogüst, Dante, Leibniz ve Schiller'in kişiliğinde simgelenen büyük insanlı gelenekleri sürdürmekten söz ediyorlar.

Gelgelelim, Avrupa'ya ve dünyayı tepemizde sallanan tehlikeye karşı koruyacak olanın Sen Ogüst'ten çok, ABD ve NATO olduğu ortaya çıkıyor. "ABD'nin kudreti, sınırsız bilimsel-teknik olanakları, bütün insanlığa mutluluk getirebilir. Bunun için Federal Almanya, NATO içindeki payını artırmalı, NATO'daki görevlerine daha bir canla başla sarılmalıdır" diyorlar. Reagan'ın "Yıldız Savaşları" projesine övgüler düzüyorlar. Barış hareketine karaçalmaya kalkışıyor, Sosyal Demokrat Parti'nin eski lideri Willy Brandt'a yakışsız suçlamalar yöneltiyorlar. *Federal Almanya'da Türkçeli ve yabancı ıscılara karşı nefret açılmaya başlanıyor.* "Avrupa İşçi Partisi"nin Federal Almanya kolunun "Führer"i putlaştırılan 350 dolayında üyesi var. Elbette partinin hepsi bu bağnazlar tekkesinden ibaret değil. "Parti", değişik etiketler altında faaliyet gösteren bir örgüt şebekesine, yan kuruluşlara da sahip.

Örneğin "Nükleer Enerji Forumu" bunlardan biri. Burada

Hitler'in "mucize silahlar"ını yapan eski nazi bilim adamları ve onların öğrencileri çalışıyor. Öteki yan kuruluşlar arasında, İnsan-
cıl Araştırmalar Özel Akademisi (1977'de kuruldu), Uyuşturucu Madde-
lere Karşı İşbirliği (1979), Yaşam Kulübü (1982) ve Schiller Ensti-
tüsü (1984) de var.

Uluslararası Metal İşçileri Sendikası Genel Sekreteri
Herman Rebhan, Vorwärts gazetesine verdiği demeçte "Avrupa İşçi Par-
tisi"ni ve Schiller Enstitüsü'nü "demokrasi ve sendikaların düşmanı,
antisemitik, ırkçı" birer kuruluş olarak niteliyor. Enstitü'nün
ekonomik-bilimsel işbirliği, kültür, tarih ve askeri strateji konu-
larında uzmanlaşan dört şubesi var. Schiller Enstitüsü, ilk uluslar-
arası konferansını 1984'te 1985'te ABD'nin Virginia eyaletinde dü-
zenledi. Bu konferansa 50 ülkeden delegeler katıldı. Enstitü, Mexico
ve Roma'da 800'er delegeyi bir araya getiren uluslararası sendika
toplantıları örgütledi.

"Avrupa İşçi Partisi", 1985 Ekiminde "Almanya Yurtseverleri"
adı altında sağcı gazetelere tam sayfa ilanlar verdi. Bu ilanlarda,
Federal Almanya'nın ABD ile ittifakının sağlamlaştırılması, ABD'nin
uzayı silahlandırma projesine tam destek verilmesi, "Moskova'nın
yeşil ve kırmızı dostlarının iktidara gelmesinin önlenmesi" savunulu-
yordu. İlanların altında Helga Zepp-LaRouche'un yanı sıra intikamcı
bir kuruluşun başkanı olan Profesör Emil Schlee'nin, emekli general
Friedrich Grunewald, Deniz Kuvvetleri eski müfettişi Adolf Zenker,
askeri karşı istihbarat eski başkanı Paul Scheerer'in de adları yer
alıyordu.

CIA İLE BAĞLAR

Paris'te yayınlanan Amerikan International Herald Tribune
gazetesi, Lyndon LaRouche'un CIA ile bağları olduğunu yazıyor. "Av-
rupa İşçi Partisi"nin Federal Alman gizli servisi ile de bağları
var. "Parti"nin başkan yardımcısı Anno Hellenbroich, uzun süre Ana-
yasayı Koruma Dairesi'nin başkanı olan Heribert Hellenbroich'un kar-

deği.

"PALME KARA LİSTEMİZDE, YAKINDA STOCKHOLM'DE KAN AKACAK"

Lyndon LaRouche'un örgütünün İsveç'teki kolu ise, "İsveç'i kurtaralım" sloganıyla faaliyet yürütüyor. Kimden kurtaralım? "Sovyetler Birliği'nden kurtaralım" diyorlar ve İsveç'in bir an önce NATO'ya girmesini savunuyorlar.

"Avrupa İşçi Partisi", geçen yıl öldürülen İsveç Başbakanı Olof Palme'ye karşı sürekli bir karalama kampanyası yürüttü. "Parti'nin 'Ny Solidaritet' (Yeni Dayanışma) adlı gazetesinde ve duvar ilanlarında 'Palme bir haindir!', 'Ülkede demokrasinin zafere ulaşması için Palme gitmelidir!', 'Palme'nin Sovyetler Birliği'ne dalkavukluk etmesine son verelim!' şeklinde sloganlar kullanıldı.

12 Mart 1986 günü Stockholm'de Victor Gunnarson adlı biri tutuklandı. Palme cunayeti ile ilgili olarak tutuklanan Gunnarson, Avrupa İşçi Partisi'nin üyesiydi. Svenska Dagbladet gazetesi, Palme'nin katlinden bir süre önce, Gunnarson'un "Palme ölüm listemizde, kara defterimizde, yakında Stockholm sokaklarında kan akacak" dediğini belirtiyor.

"Ny Solidaritet" gazetesi, "amaç, her türlü aracı meşru kılar" anlayışını temel aldı. Amaç, İsveç'te Sosyal Demokrat Hareketi bölmek, barış hareketini geriletmek, yolu aşırı sağcılara açmaktır. Gazete, demagojide öylesine ileri gitti ki, sütunlarında Palme'yi Hitler ve Mussolini'ye benzeten karikatürlere bile yer verdi. Ny Solidaritet", Cenevre Silahsızlan Konferansı'nda İsveç heyetinin başkanı olan Alva Mirdal'ın ölümünden Palme'yi sorumlu tutacak ölçüde, bozgunculukta gemi azıya aldı.

Aftonbladet gazetesi, "Avrupa İşçi Partisi" İsveç şubesinin de CIA ile bağlarına dikkati çekiyor. CIA'in eski başkanı William Colby, ABD Kongresi önünde yaptığı tanıklıkta, "Ny Solidaritet" gazetesine 1974 yılına kadar her yıl 100 bin dolar verdiklerini doğruladı.

karıkoca

Sovyet gazeteci Ernst Henry, LaRouche'ların yönettiği Avrupa İşçi Partisi'nin CIA'in değişik ülkelerde desteklediği onlarca örgütten biri olduğunu belirtiyor. Avrupa İşçi Partisi ve LaRouche'lar açıkça terörü savunmuyorlar. ~~karak~~ Ama terörist eylemlerin temelini oluşturan muazzam bir nefret kampanyası yürütüyorlar. İnsanlara nefreti aşılayarak ~~psik~~ terörün psikolojik temelini hazırlıyorlar.

Bütün bunları gördükten sonra, şu soruyu sormak, herhalde herkesin en doğal hakkıdır: Başbakan Özal ve Dışişleri Bakanı Halefoğlu "gemalihaçsız nazi" ile neyi görüştüler? Bu görüşmeden amaçlanan ve umulan nedir? Hükümet, ABD'de lobi yapabilmek için ^{artık} bu ırkçılardan mı medet ummaktadır?

Kamuoyu, hükümetten bu soruların yanıtını beklemektedir.

Mayıs 1987 - BSS

Facts Indict Capitalism

WAR OPPONENTS UNDER FIRE

Capitalism originally emerged in the world as a herald of peace, freedom, ^{equality} and fraternity, with promises to fulfil humanity's age-old dreams. US President Ronald Reagan would like us to believe that today, too, capitalist society sees as its foremost duty the need to defend and promote democracy, freedom and human rights all over the world. That is what he says. But instead of a cherished peace, capitalism brought with it a succession of most bloody and devastating wars to date, and its more pugnacious elements have now pushed mankind to the brink of a fatal nuclear disaster. Instead of the promised freedom the peoples have got only its surrogate, which advances the interests of the rich and the powers that be; instead of equality, a system of ^{güzel paraşölyer} harrowing exploitation and oppression; and instead of fraternity, bitter class clashes, racial conflicts and national strife. The exploiter system hypocritically posing as a "free world" has shown its true worth.

This issue starts a new column, "Facts Indict Capitalism", with materials denouncing the man-hating nature of the capitalist system, its inhumane home and foreign policy, and the crimes of imperialism. We invite our readers to contribute their views.

This issue is running reports of attempts by the more reactionary quarters to clamp down on the massive peace campaign

in many Western countries with police violence and legal penalties.

From the Press

REPRISALS IN HIGH GEAR

Reports about police and court reprisals against US peace activists are coming in ever more often. Here are some of the latest cases. Dr Benjamin Spock has been arrested again for his antiwar activities. Rev. D. Lanktot, Rev. T. MacGann, H. Bourget, a former army officer, and L. Romano, member of the Help the Needy and Homeless Movement, have appeared before a court for participation in an antimilitarist protest action at the Willow Grove military base. Each defendant may be sentenced to 30 years in prison. Pitched battles are being fought near the Pentagon's test ranges in Nevada and Cape Canaveral between security forces and demonstrators demanding an end to nuclear testing. Hundreds of people were arrested there this February alone. News reports confirm that the current administration in Washington is escalating not only the arms race but also reprisals against participants in the peace movement.

Intensified persecution of peace champions brings to mind President Reagan's 1984 directive about setting up ten concentration camps in the United States--to be used for detention of antiwar protesters "in case of emergency".

Time will tell whether the US administration will go through with this plan. But civic organisations defending those convicted for antiwar activities report that scores of people are already in jail. Over the past two years, trials of peace champions have been held in San Francisco, Syracuse, Providence, Burlington and other cities.

Summarised from the People's Daily World, a US Communist newspaper

A Personal Impression

A RAID ON FLORENNADE

I was talking with Jan Vandierendonck in a small two-storey house in the village of Rosee. As we were earlier driving in I saw the sign Cafe de la Paix/^{Florennade} painted right across its windows. Actually, the house is a kind of headquarters for a Jan-led group which campaigns for removal of the US cruise missiles from Belgium. The base with the deadly weapons is close by. Talking about himself and his comrades, Jan sounded bitter:

"We've had our share of troubles with this cafe.. There is nothing illegal in what we are doing and yet the authorities would not leave us alone. Our phone is tapped. Throughout last year the policemen posted across the street kept photographing anyone who approached the house and checking his or her documents. Soon after the Americans had arrived with their missiles we became keenly aware that along came

a threat not just to the peaceful skies over our heads but to the very democratic traditions of our people. The district is now being run not by the citizens and their elected authorities but by the army and the police. I fear that continued militarisation will give all the Belgians the same hard deal," he noted.

Engrossed in our talk we were not at once aware of the rumble of running engines outside. Jan looked out the window and said tersely: "Get your recorder out of sight. It's the police again."

Within a minute they were inside the house, searching the rooms and the attic, checking everyone's documents and making notes. A plainclothes man the policemen referred to as "captain" ordered them to search our car. Despite protests by my companion, an activist in the Communist Party of Belgium, whose card identified him as a municipal councillor, the order was readily executed. We were then told to get away quick while the rest were driven away in a police van. Cafe de la Paix Florennade was left empty. It seems the man I was talking to was right when he said that the US missiles on Belgian soil were not only a threat to peace but a challenge to democracy.

Vladimir Shelepin,
WMR staff member

Florennes-Brussels-Prague

Le Drapeau Rouge has written with bitter irony that the police-to-the-population ratio in Belgium is higher than in other West European countries, while the anti-riot police units trained to break up peace demonstrations are always in full combat readiness. But the public is in no mood to live either with militarism or democracy violations. There are plans for a massive demonstration this autumn to oppose deployment^{of} new US missiles and for removal of those already there. The initiative came from major national peace organisations and the Communist Party of Belgium.

A Letter From Prison

"WE WILL NOT BACK DOWN!"

Last July a military court in Istambul passed yet another infamous sentence on a large group of activists in the Turkish Peace Society, among them Communists. One of them, held in the Bairampasha prison, sent a message to the outside world, which read: "The authorities are trying to brow-beat us and break our courage and the hope that the forces of reaction and war could be defeated. But here in prison we feel we are not alone and will therefore never back down and surrender. The truth is on our side."

A broad international solidarity campaign and demands by the country's democratic public forced the authorities recently to release twelve most influential Peace Society leaders, among them its chairman Mahmud Dikerdem, who spent many months

behind bars. But this only prompted those who have been passing atrocious sentences in the past five years to toughen their stand.

Ozygit, a military prosecutor and pathological anti-communist, cynically claimed he was not bothered by the "repulsive effect his views had on many people". This stooge of the authorities is pushing for laws raising prison terms for peace campaigners, especially our party members, to fifteen years. Several such inhumane sentences have already been handed down. Those convicted were accused that by their opposition to the government's militarist policy and more US and NATO military bases in Turkey they were ostensibly "doing Moscow's bidding, throwing the doors wide open to the Soviet military threat". What a sham!

Like all Turkish patriots, the Communists are safeguarding peace at their conscience's bidding and guided by the real interests of the people. At its recent National Conference our party emphasised that the terror and repression will not break the Communists' resolve to fight the nuclear war threat or force them to abandon their campaign for a peaceful and democratic Turkey they are promoting with other progressive quarters.

Ali Ileri
representative of the
Communist Party of
Turkey on WMR

Between 1983-1986, as many as 6,000-plus FRG peace activists were judicially penalised in contravention of the national constitution. Their convictions breached Article 5 (everyone has the right to a free expression of his views) and Article 8 (the freedom of assembly). In Baden-Wurttemberg legal action was taken against 2,100 members of symbolic "peace blockades" opposed to moves to turn the country into a nuclear beachhead of the US and NATO. The same happened to still another 2,000 who formed a human chain to block the routes to US military bases at Mutlangen, Heilbronn, Neu-Ulm, Grossengestingen and Bitburg.

(From GCP documents)

SHAMEFUL TRIALS

The data WMR has obtained from the "Solidarity Aid" public organisation adds another 1,000 people to the total indicted by March 1987 in the FRG for their part in the peace campaign. In most cases the sentences arise under Article 240 of the criminal code, which describes actions by opponents of deployment of nuclear missiles as "acts of violence". This carries prison terms of between ten to 90 days. Among those convicted already this year are Communist Gisela Sprenger-Schoch from Stuttgart and SDPG member Martha Kuder from Heilbronn, aged 65.

Police used the CS gas to break up last year's Easter Peace March at Wackersdorf, Oberpfalz. Hundreds of people,

among them women and children, suffered severe respiratory injuries and one man died of a gas-induced asthma attack.

In cracking down on peace campaigners, FRG authorities are practising occupation ban. Gerhard Bitterwolf and Ulrich Foltz, teachers involved with the German Peace Alliance, were sacked for attending a protest action alongside the Communists.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA
TÜSTAV

ÖZGÜRLÜK, EĞİTİM, ADALET, KARDEŞLİK
VE YARLIHA VE ÇOCUKLARA
BİLİK VE ÇEVRELİK

Bilik mi, özgürlük mi istenir. hem ~~est~~ özgürlük
hem ~~est~~ Bilik mi istenir. hem
hem Bilik, hem özgürlük.

Noosphere

Ergonomics

Tuntemahla ~~est~~ temeliz penellanda
bir ~~est~~ ~~est~~ ~~est~~

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

- Küçük araçlarla büyük bir amaç gerçekleştirilemez. Küçük olsun, büyük olsun, her şeyde aynı derecede dürüst olmak gerek.

- Son çözümlemede, sadakat; gereğe ve adalete sadakattır.

- İnsan, hemcinsine karşı hoşgörüli ve anlayışlı olmalı, hemcinsinde yalnızca en iyi olanı aramalı. En iyiye arama ve bulma yeteneği, insanın doğuştan zenginleşir.

- İnsan bilincinin pasları gücü, başka insan ve başka halkları anlayabilmesindedir. Edebiyat ve sanat, insan bilincinin bu yönüne en iyi karşılık verir. / Vücut sağlığının merkezî, moral sağlığıdır.

Machiavelli: Hikmetdar,
Sosyal Yang. 1984.

görün (venon)

örtük (zemin)

ışık (mündemir)

görgül (ampirik) (deneyisel)

uygunca (coffornist)

Antonio Gramsci: Hayatname
Defterleri, Sayımlar, Ömer Yang
İst. 1986.

İnsanî değerlere üst düzeyde yeniden yaklaşım
Ahlakî yenilenme, bütün toplumda.

